
Innst. 386 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget
frå kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 96 S (2016–2017)

**Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om
Endringer i kommunestrukturen**

Innhold

	Side
1. Samandrag	1
1.1 Innledning og oppsummering.....	1
1.2 Kommunereformen – behov og mål.....	2
1.3 Kommunesektoren i dag	3
1.4 Rammene for kommunereformen	3
1.5 Nye kommuner	3
1.5.1 Østfold	4
1.5.1.1 Kommunenes vedtak	4
1.5.1.2 Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser	4
1.5.1.3 Departementets vurderinger og forslag	4
1.5.1.3.1 Særskilte vurderinger	4
1.5.1.3.2 Departementets samlede forslag.....	5
1.5.2 Oslo og Akershus	5
1.5.2.1 Kommunenes vedtak	5
1.5.2.2 Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser	5
1.5.2.3 Departementets vurderinger og forslag	5
1.5.2.3.1 Særskilte vurderinger	5
1.5.2.3.2 Departementets samlede forslag.....	6
1.5.3 Hedmark	6
1.5.3.1 Kommunenes vedtak	6
1.5.3.2 Fylkesmannens tilråding.....	6
1.5.3.3 Departementets forslag.....	6
1.5.4 Oppland	7
1.5.4.1 Kommunenes vedtak	7
1.5.4.2 Fylkesmannens tilråding.....	7
1.5.4.3 Departementets forslag.....	7
1.5.5 Buskerud.....	7
1.5.5.1 Kommunenes vedtak	7
1.5.5.2 Fylkesmannens tilråding.....	7
1.5.5.3 Departementets vurderinger og forslag	7
1.5.6 Vestfold	7
1.5.6.1 Kommunenes vedtak	7
1.5.6.2 Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser	8
1.5.6.3 Departementets vurderinger og forslag	8
1.5.7 Telemark.....	8
1.5.7.1 Kommunenes vedtak	8
1.5.7.2 Fylkesmannens tilråding.....	8
1.5.7.3 Departementets vurderinger og forslag	8
1.5.8 Aust-Agder og Vest-Agder	8
1.5.8.1 Kommunenes vedtak	8
1.5.8.2 Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser	9
1.5.8.3 Departementets vurderinger og forslag	9
1.5.8.3.1 Særskilte vurderinger	9
1.5.8.3.2 Departementets samlede forslag.....	10
1.5.9 Rogaland.....	10
1.5.9.1 Kommunenes vedtak	10
1.5.9.2 Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser	10
1.5.9.3 Departementets vurderinger og forslag	10
1.5.9.3.1 Særskilte vurderinger	10
1.5.9.3.2 Departementets samlede forslag.....	11
1.5.10 Hordaland	11
1.5.10.1 Kommunenes vedtak	11
1.5.10.2 Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser	11

	Side
1.5.10.3	Departementets vurderinger og forslag 11
1.5.11	Sogn og Fjordane 11
1.5.11.1	Kommunenes vedtak 11
1.5.11.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 11
1.5.11.3	Departementets vurderinger og forslag 12
1.5.11.3.1	Særskilte vurderinger 12
1.5.11.3.2	Departementets samlede forslag 12
1.5.12	Møre og Romsdal 12
1.5.12.1	Kommunenes vedtak 12
1.5.12.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 13
1.5.12.3	Departementets vurderinger og forslag 13
1.5.12.3.1	Særskilte vurderinger 13
1.5.12.3.2	Departementets samlede forslag 13
1.5.13	Sør-Trøndelag 13
1.5.13.1	Kommunenes vedtak 13
1.5.13.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 14
1.5.13.3	Departementets vurderinger og forslag 14
1.5.13.3.1	Særskilte vurderinger 14
1.5.13.3.2	Departementets samlede forslag 15
1.5.14	Nord-Trøndelag 15
1.5.14.1	Kommunenes vedtak 15
1.5.14.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 15
1.5.14.3	Departementets vurderinger og forslag 16
1.5.14.3.1	Særskilte vurderinger 16
1.5.14.3.2	Departementets samlede forslag 17
1.5.15	Nordland 17
1.5.15.1	Kommunenes vedtak 17
1.5.15.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 17
1.5.15.3	Departementets vurderinger og forslag 17
1.5.15.3.1	Særskilte vurderinger 17
1.5.15.3.2	Departementets samlede forslag 18
1.5.16	Troms 18
1.5.16.1	Kommunenes vedtak 18
1.5.16.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 18
1.5.16.3	Departementets vurderinger og forslag 19
1.5.16.3.1	Særskilte vurderinger 19
1.5.16.3.2	Departementets samlede forslag 20
1.5.17	Finnmark 20
1.5.17.1	Kommunenes vedtak 20
1.5.17.2	Fylkesmannens tilråding og kommunenes prosesser 20
1.5.17.3	Departementets vurderinger og forslag 20
1.5.18	Pågående prosesser 20
1.5.19	Oppsummering 20
1.6	Fylkesmennenes beskrivelse av behov for større og sterkere kommuner 21
1.6.1	Kommunenes muligheter til å nå målene i reformen 21
1.6.2	Fellestrekk ved Fylkesmennenes tilrådingar 21
1.6.2.1	Interkommunalt samarbeid 21
1.6.2.2	Samarbeidene synleggjør mulighetene for større kommuner 21
1.6.2.3	Sterke kommuner i hele landet 21
1.6.2.4	Behov for videre arbeid 22
1.7	Videre arbeid for styrking av kommunene 22
1.7.1	Alternative strategier 22
1.7.1.1	Rammer for videre arbeid med kommunestruktur 22
1.8	Økonomiske og administrative konsekvenser 23

	Side
2. Komiteens si handsaming	24
3. Merknader frå komiteen	24
3.1 Kommunereformen – behov og mål.....	24
3.2 Kommunesektoren i dag.....	25
3.3 Nye kommunar	26
3.4 Fylkesmennes omtale av behov for større og sterkare kommunar	32
4. Forslag frå mindretal	33
5. Tilråding frå komiteen	33
VEDLEGG 1 Brev fra kommunal- og moderniseringsdepartementet v/ statsråd Jan Tore Sanner, datert 24. mai 2017	36
VEDLEGG 2 Brev fra kommunal- og moderniseringsdepartementet v/ statsråd Jan Tore Sanner, datert 23. mai 2017	38

Innst. 386 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget frå kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 96 S (2016–2017)

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i kommunestrukturen

Til Stortinget

1. Samandrag

1.1 Innledning og oppsummering

Det vises i proposisjonen til at forslagene i proposisjonen er i tråd med avtalen om kommunereformen som ble inngått 22. februar 2017 mellom regjeringspartiene og samarbeidspartiene på Stortinget.

Regjeringen har i proposisjonen lagt opp til at Stortinget fatter alle vedtak om sammenslåinger og delinger, også i de tilfellene hvor myndigheten etter inndelingsloven ligger hos Kongen i statsråd. Slik får Stortinget en samlet oversikt og anledning til å gjøre helhetlige vurderinger i reformen. Unntaket har vært kommunene som tidlig fattet gjensidige vedtak om sammenslåing og ønsket sammenslåing fra 1. januar 2017 og 1. januar 2018. Disse elleve kommunene er allerede vedtatt slått sammen til fem nye kommuner ved kongelig resolusjon:

- Stokke, Andebu og Sandefjord i Vestfold ble slått sammen fra 1. januar 2017, vedtatt ved kongelig resolusjon 24. april 2015.
- Lardal og Larvik i Vestfold er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 5. februar 2016.
- Tjøme og Nøtterøy i Vestfold vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 18. mars 2016.
- Hof og Holmestrand i Vestfold er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 18. mars 2016.

- Rissa i Sør-Trøndelag og Leksvik i Nord-Trøndelag er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 17. juni 2016.

153 kommuner har fattet positive vedtak om sammenslåing. Av disse har 94 kommuner gjensidig positive vedtak, det vil si at kommunene selv er blitt enige om å slå seg sammen. Departementet legger i proposisjonen i tillegg fram enkelte forslag til sammenslåinger som ikke er i tråd med alle kommunenes vedtak.

Departementet foreslår at Stortinget ved behandling av proposisjonen fatter vedtak om sammenslåing av følgende 108 kommuner til 42 nye kommuner, som vil tre i kraft senest fra 1. januar 2020:

- Moss og Rygge
- Askim, Hobøl, Spydeberg og Eidsberg
- Aurskog-Høland og Rømskog
- Oppedgård og Ski
- Skedsmo, Fet og Sørum
- Asker, Hurum og Røyken
- Drammen, Nedre Eiker og Svelvik
- Nye Holmestrand og Sande
- Tønsberg og Re
- Bø og Sauherad
- Lyngdal og Audnedal
- Mandal, Marnardal og Lindesnes
- Kristiansand, Søgne og Songdalen
- Stavanger, Rennesøy og Finnøy
- Forsand og Sandnes
- Fjell, Sund og Øygarden
- Radøy, Lindås og Meland
- Os og Fusa
- Ullensvang, Odda og Jondal
- Voss og Granvin
- Førde, Naustdal, Gaular og Jølster
- Selje og Eid
- Sogndal, Balestrand og Leikanger

- Volda og Hornindal
- Fræna og Eide
- Molde, Midsund og Nesset
- Ålesund, Sandøy, Skodje, Haram og Ørskog
- Stordal og Norddal
- Trondheim og Klæbu
- Hemne, del av Snillfjord (Vennastranda) og Halså
- Hitra og del av Snillfjord (Sundan/Hemnskjela)
- Orkdal, Agdenes, Meldal og del av Snillfjord (Krokstadøra)
- Bjugn og Ørland
- Roan og Åfjord
- Verran og Steinkjer
- Namdalseid, Namsos og Fosnes
- Vikna, Nærøy, Leka og Bindal
- Narvik, Ballangen og nordøstsiden av Tysfjord
- Hamarøy og sørvestsiden av Tysfjord
- Skånland og Tjeldsund
- Tranøy, Lenvik, Berg og Torsken
- Kvalsund og Hammerfest

Det framgår av proposisjonen at dersom det er ønskelig lokalt, kan enkelte sammenslåinger iverksettes fra 1. januar 2019.

Følgende forslag til sammenslåinger er på tvers av dagens fylkesgrenser:

- Rømskog i Østfold, Hurum og Røyken i Buskerud og Svelvik i Vestfold foreslås å bli del av nye kommuner i nytt fylke bestående av Østfold, Akershus og Buskerud.
- Hornindal i Sogn og Fjordane foreslås å bli del av ny kommune i Møre og Romsdal.
- Halså i Møre og Romsdal og Bindal i Nordland foreslås å bli del av nye kommuner i Trøndelag.
- Tjeldsund i Nordland foreslås å bli del av ny kommune i Troms.

Departementet foreslår fylkesgrensejusteringer i disse tilfellene, slik at den nye kommunen tilhører ett fylke.

Samfunnsmessige hensyn og foreslåtte kriterier

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
	Tjenesteyting
Kvalitet i tjenestene	Tilstrekkelig kapasitet
Effektiv bruk av samfunnets ressurser	Relevant kompetanse
Likeverdighet	Effektiv tjenesteproduksjon
	Økonomisk soliditet
	Valgfrihet
	Statlig rammestyring

Det går fram av proposisjonen at i etterkant av Stortingets behandling av denne proposisjonen vil Fylkesmennene i samråd med departementet ved behov, jf. inndelingsloven § 25, kalle inn til felles kommunestyremøter for alle kommunene som er vedtatt slått sammen. Når kommunene har gjort de nødvendige vedtakene om navn på den nye kommunen, antall kommunestyremedlemmer mv., vil departementet starte arbeidet med å formalisere rammene for sammenslåingen.

1.2 Kommunereformen – behov og mål

Det vises i proposisjonen til at et bredt flertall på Stortinget mener det er behov for endringer i kommunestrukturen, jf. Innst. 300 S (2013–2014). Mange kommuner er i dag for små til å håndtere det store omfanget av komplekse oppgaver som kommunesektoren over tid har fått ansvaret for. Sterkere krav og forventninger til kvalitet i tjenestene, samt behovet for en mer helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, gjør det nødvendig med større kommuner. Mange steder splitter uhensiktsmessige grenser opp sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsregioner.

I proposisjonen argumenteres videre for behovet for reform.

I Kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S (2013–2014)) ble forslag til mål og rammer for reformen presentert. Stortinget sluttet seg til følgende mål for reformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Et ekspertutvalg Kommunal- og moderniseringsdepartementet satte ned 3. januar 2014, tok utgangspunkt i viktige samfunnsmessige hensyn for å vurdere hvilke kriterier kommuner og stat bør oppfylle for å ivareta lokale, regionale og nasjonale hensyn.

Se oversikt over samfunnshensyn og kriterier i tabell 1.1.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
	Myndighetsutøvelse
Rettssikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse
	Samfunnsutvikling
Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn	Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse
	Demokratisk arena
Betydningsfulle oppgaver og rammestyring	Høy politisk deltakelse
Lokal politisk styring	Lokal politisk styring
Levende lokalt folkestyre	Lokal identitet
Aktiv lokal politisk arena	Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

1.3 Kommunesektoren i dag

Departementet har ønsket å etablere et situasjonsbilde av kommunesektoren i Norge før sammenslåingene i reformen trer i kraft. Dette vil legge grunnlag for senere evaluering av reformens virkninger. Tidspunkt for en slik evaluering bestemmes senere.

For å få kartlagt et situasjonsbilde utlyste departementet et forskningsoppdrag om å gjennomføre en nullpunktsmåling.

I nullpunktsmålingen er det utnyttet en rekke registerbaserte data for å beskrive tjenestetilbud, økonomi, samfunnsutvikling og lokaldemokrati.

Omfanget av interkommunalt samarbeid, hvilke områder det samarbeides om, og vurderinger av denne typen samarbeid er relevant for hvordan kommunene løser sine oppgaver.

Nullpunktsmålingen gir et situasjonsbilde av kommunesektoren i dag, basert på noen utvalgte indikatorer. I proposisjonen gis en omtale av situasjonsbildet.

1.4 Rammene for kommunereformen

Regjeringen presenterte rammene for gjennomføring av reformen i en egen meldingsdel i Kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S (2013–2014)). I proposisjonens kapittel 4 omtales reformprosessen, kommunereform og samisk språk, økonomiske virkemidler og øvrige rammevilkår.

Videre omtales prosess for kommuner som blir vedtatt slått sammen og forholdet til øvrige reformprosesser.

1.5 Nye kommuner

I proposisjonen vises det til at utgangspunktet for reformen har vært lokale prosesser i kommunene. I tråd med Stortingets vedtak har Fylkesmennene levert tilrådinger om kommunestrukturen i fylkene.

Kommuner som gjennom de lokale prosessene har blitt enige om å slå seg sammen, foreslås i proposisjonen vedtatt sammenslått av Stortinget. Der hvor kommunene selv er enige om å slå seg sammen, og Fylkesmannen støtter dette, gis det kun kortfattede beskrivelser av sammenslåingen. Der hvor det foreslås sammenslåinger eller deling på tvers av én eller flere kommuners egne vedtak, gis det mer utfyllende vurderinger.

Fylkesmennene har levert faglig begrunnede tilrådinger basert på sin rolle og sitt gode kjennskap til forholdene i kommunene. Fylkesmennene samlet har tilradd flere kommunesammenslåinger enn hva departementet foreslår overfor Stortinget. Fylkesmennenes tilrådinger følger som elektroniske vedlegg til proposisjonen og er i sin helhet tilgjengelige på www.regjeringen.no.

Grensejusteringer

Det har kommet flere ønsker og formelle innbyggerinitiativ om justeringer av dagens kommunegrenser. Fylkesmennene har også i sine tilrådinger selv foreslått enkelte grensejusteringer. Etter inndelingsloven § 6 har departementet myndighet til å avgjøre saker om grensejusteringer mellom kommuner.

Etter Stortingets behandling av proposisjonen vil departementet i dialog med Fylkesmennene følge

opp aktuelle initiativ om grensejusteringer, jf. inndelingsloven § 8.

1.5.1 Østfold

Østfold har 292 893 innbyggere fordelt på 18 kommuner og 4 181 km². Rømskog er den minste kommunen i innbyggertall med 685 innbyggere, mens Fredrikstad er størst med 80 121 innbyggere. 5 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 6 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.1.1 KOMMUNENES VEDTAK

Fem kommuner i Østfold inngår i tre sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Moss og Rygge
- Hobøl og Askim
- Rømskog og Aurskog-Høland (Akershus)

Videre har fire kommuner gjort vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Sarpsborg ønsker sammenslåing med Rakkestad og Råde.
- Fredrikstad ønsker sammenslåing med Hvaler og Råde.
- Spydeberg har vedtatt at de vil søke om videre samarbeidsformer (kommunesammenslåing) med Askim og Hobøl fram mot 2020, og at spørsmål om sammenslåing fremmes for rådgivende folkeavstemning høsten 2017 hvis ikke Spydeberg innlemmes i den nye kommunen våren 2017.
- Eidsberg ønsker primært å inngå som en del av en stor samlet Indre Østfold kommune. Om det ikke etableres en stor samlet Indre Østfold kommune, ønsker Eidsberg å slå seg sammen med kommunene Askim, Hobøl og Spydeberg.

I tillegg har Halden i sitt vedtak tatt til etterretning at Aremark har vedtatt å stå alene, men kommunen er positiv til nye forhandlinger hvis situasjonen endrer seg.

De øvrige kommunene i Østfold har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.1.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Østfold tilrår følgende sammenslåinger:

- Moss og Rygge
- Askim, Hobøl og Spydeberg
- Rømskog og Aurskog-Høland (omtales i proposisjonens kapittel 5.2)

Fylkesmannens begrunnelser går fram av proposisjonen.

1.5.1.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.1.3.1 Særskilte vurderinger

Askim, Spydeberg, Hobøl og Eidsberg

Hobøl og Askim har vedtak om sammenslåing med Spydeberg. Spydeberg har vedtatt at de vil søke om videre samarbeidsformer (kommunesammenslåing) med Hobøl og Askim fram mot 2020, men at spørsmålet om sammenslåing fremmes for rådgivende folkeavstemning høsten 2017 hvis ikke Spydeberg blir slått sammen med Hobøl og Askim våren 2017. De tre kommunene har en framforhandlet intensjonsavtale. Eidsberg vedtok 8. desember 2016 at de ønsker å bli del av en ny kommune sammen med Askim, Hobøl og Spydeberg.

I proposisjonen pekes det på at det i indre Østfold har vært lagt ned et betydelig arbeid med kommunereformen. Askim, Hobøl, Eidsberg, Marker, Spydeberg og Trøgstad deltok alle i forhandlinger og undertegnet et felles grunnlagsdokument for én kommune i indre Østfold. Trøgstad og Marker har vedtatt å bestå som egne kommuner.

Det er korte avstander mellom disse kommunene, og kommunenes utredninger beskriver en uheldig konkurransesituasjon med dagens kommunestruktur. Flyttmønster og arbeidspending viser at disse kommunene er sterkt integrert.

En åpenbar begrunnelse for å ta med Spydeberg i denne sammenslåingen er at Spydeberg ligger geografisk mellom Hobøl og Askim. Hobøl og Askim har ikke felles grense i dag. Spydeberg har også utfordringer med små eller ingen fagmiljøer innenfor enkelte tjenester, og har ifølge kommunens egne utredninger de siste årene hatt en svak økonomi.

Kommunestyret i Eidsberg ønsker sammenslåing, primært gjennom én stor kommune i indre Østfold, sekundært med Askim, Spydeberg og Hobøl. I kommunens saksframlegg står det at Eidsberg blant annet vil ha tiltagende utfordringer med å levere tjenester til personer med sammensatte og komplekse behov, ettersom tilgangen på fagkompetanse er beskjeden og konkurransen om den er tilsvarende stor. Det uttrykkes også bekymring for samarbeidsrelasjonene i indre Østfold hvis Eidsberg blir stående utenfor en sammenslåing av Askim, Spydeberg og Hobøl. En stor kommune bestående av disse tre vil trolig ønske å avvikle mange av de interkommunale selskapene og styre disse som vertskommune. Eidsberg vil da måtte kjøpe tjenestene uten å ha innflytelse på utviklingen av dem.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen at sammenslåingen av Hobøl og Askim også skal omfatte Eidsberg og Spydeberg.

1.5.1.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Østfold:

- Moss og Rygge
- Askim, Spydeberg, Hobøl og Eidsberg

1.5.2 Oslo og Akershus

Akershus har 604 368 innbyggere fordelt på 22 kommuner og 4 918 km². Hurdal er den minste kommunen i innbyggertall med 2 910 innbyggere, mens Bærum er størst med 124 008 innbyggere. 1 kommune har færre enn 5 000 innbyggere, mens 17 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

Oslo kommune deler Akershus fylke i en østre og en vestre del. Oslo har 666 759 innbyggere fordelt på 454 km².

1.5.2.1 KOMMUNENES VEDTAK

Fire kommuner i Akershus inngår i tre sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Aurskog-Høland og Rømskog (Østfold)
- Oppegård og Ski
- Asker, Hurum (Buskerud) og Røyken (Buskerud)

Videre har fire kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Ullensaker er positiv til sammenslåing med nabokommuner og ønsker primært en regionkommune på Øvre Romerike.
- Skedsmo ønsker primært en sammenslåing med Lørenskog og Rælingen, eventuelt hele eller deler av Nedre Romerike. En sammenslåing med de mindre kommunene er likevel aktuelt.
- Sørum mener det er behov for en kommunereform på Romerike, og at en framtidig kommunesammenslåing bør ta utgangspunkt i en noe større kommune på Romerike enn det Sørum er i dag.
- Oslo er positiv til å vurdere sammenslåing mellom Oslo og nabokommuner og til eventuelt å se på justeringer av kommunegrensene.

I tillegg har Bærum vedtatt at kommunen vil holde døren åpen dersom nabokommuner i Akershus eller Buskerud skulle være interessert i sammenslåing.

Frogn er åpen for å forhandle om etablering av en ny kommune med Ås, Vestby og Nesodden.

De øvrige kommunene i Akershus har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.2.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Oslo og Akershus tilrår følgende sammenslåinger:

- Aurskog-Høland og Rømskog
- Oppegård, Ski, Ås, Frogn, Vestby og deler av Enebakk
- Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Fet, Sørum og deler av Enebakk
- Hurdal, Ullensaker, Gjerdrum og Nannestad
- Nesodden, Nittedal og Oslo
- Asker, Hurum og Røyken

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.2.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.2.3.1 Særskilte vurderinger

Skedsmo, Fet og Sørum

Skedsmo har vedtatt at kommunen ønsker en sammenslåing i retning Lørenskog og Rælingen, eventuelt hele eller deler av Nedre Romerike, men at en sammenslåing med de mindre kommunene likevel vil være aktuelt. Kommunestyret i Sørum har vedtatt at en framtidig kommunesammenslåing bør ta utgangspunkt i en noe større kommune på Romerike enn det Sørum er i dag. Innbyggerundersøkelser i Sørum viser at Skedsmo er den mest aktuelle kommunen å slå seg sammen med, etterfulgt av Fet.

Fet har vedtatt å fortsette som egen kommune. I folkeavstemning om kommunesammenslåing med Skedsmo i mai 2016 stemte 44 pst. for sammenslåing og 54 pst. mot. I en innbyggerundersøkelse fra april 2016 viste resultatene at seks av ti mener det er aktuelt å slå seg sammen med Sørum eller Skedsmo hvis kommunesammenslåing blir aktuelt. Tre av ti synes dagens kommunegrensener er viktige. Undersøkelsen viser også at åtte av ti gjør sine innkjøp i Skedsmo.

De tre kommunene forhandlet om en intensjonsavtale. Forhandlingene ble brutt av Skedsmo, som begrunnet dette med uenigheter om økonomi. Forhandlingene kom langt på flere andre områder.

Fet, Sørum og Skedsmo har alle hatt vekst de senere årene, både når det gjelder befolkning og næringsetablering. Kommunene integreres stadig tettere gjennom flyttestrømmer, pendling og etablering av bedrifter og virksomheter. Det er korte avstander mellom kommunesentrene, og det samlede området er relativt tett bebygget. Området vil ha en stor befolkningsvekst i årene som kommer, og det vil være et stort press på areal. En sammenslåing av de tre kommunene vil i større grad bidra til et funksjonelt samfunnsutviklingsområde.

Skedsmos utredning viser til at kommunen har utfordringer med at kommunegrensene i liten grad sammenfaller med funksjonelle utviklingsområder, og at det krever en koordinert utvikling, spesielt innenfor areal og transport, for å håndtere den kraftige befolkningsveksten som ventes på Romerike.

I Fet kommunes utredning poengteres det at en ny regional areal- og transportplan for Oslo og Akershus vil legge føringer for en mer helhetlig samfunnsplanlegging og -utvikling på tvers av kommunegrensene. Det stilles imidlertid spørsmål ved om planen er tilstrekkelig for å sikre et mer funksjonelt samfunnsutviklingsområde på Nedre Romerike, da kommunene hver for seg har sterke interesser i å ivareta egne behov som vil føre til løsninger som ikke blir optimale for området.

I Fets utredning står det videre at dimensjonering og utvikling av tjenester tilpasset de eldre innbyggernes behov vil bli den største utfordringen fram mot 2040. Videre står det at kommunen har små fagmiljøer som medfører stor sårbarhet, og de mangler spisskompetanse på enkelte områder som kan ramme små brukergrupper. Fet har også lav grad av oppfølgings-, utrednings- og analysekapasitet. Om samfunnsutvikling skriver kommunen at det er svært utfordrende å samordne planarbeidet med nabokommuner, regionen og fylket i tråd med plan- og bygningsloven. Innenfor næringsutvikling mangler kommunen egne ansatte. Kommunen løser mange oppgaver i interkommunalt samarbeid. Kommunen skriver at dette samarbeidet er en effektiv måte å løse tjenestene på, men det er utfordrende for administrasjonen i form av økt arbeidsmengde. Det fører også til at mange viktige beslutninger ikke lenger fattes i kommunestyret, men i stedet i representantskapene og generalforsamlingene.

Sørum er blant de mindre folkerike kommunene i regionen og har i reformprosessen argumentert for at den vil kunne ivareta reformens fire mål bedre ved å være del av en større kommune. I Sørums utredning står det at kommunen har mange små lokale fagmiljøer som er sårbare for uforutsette hendelser og fravær. Sørum har i tillegg en driftsorientert organisasjon uten egne ressurser til å drive fram utviklings- og innovasjonsarbeid. Utredningen peker på at en sammenslåing vil kunne bygge opp attraktive og robuste fagmiljøer som vil kunne redusere sårbarheten og behovet for kjøp av tjenester. Utredningen sier også at en større kommune vil ha potensial for å dedikere ressurser til utviklingsarbeid.

Fylkesmannen har anbefalt en sammenslåing av hele Nedre Romerike, hvor også Rælingen, Lørenskog og deler av Enebakk slås sammen. Departementet mener at det allerede er lagt et grunnlag for sammenslåing av Fet, Skedsmo og Sørum gjennom arbeidet som ble gjort i forhandlinger om intensjonsavtale, og at denne sammenslåingen vil være et skritt på veien mot en enda større kommune på Nedre Romerike.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor sammenslåing av Fet, Sørum og Skedsmo.

1.5.2.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår i proposisjonen at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Akershus:

- Aurskog-Høland og Rømskog (Østfold)
- Oppegård og Ski
- Skedsmo, Fet og Sørum
- Asker, Hurum (Buskerud) og Røyken (Buskerud)

Gitt Stortingets tilslutning til forslaget i Prop. 84 S (2016–2017) om ny fylkesstruktur vil de nye kommunene bli en del av det nye fylket bestående av Østfold, Akershus og Buskerud. Dersom nåværende fylkesinndeling benyttes som valgdistrikt ved stortingsvalget i 2021, skal de nye kommunene regnes med til Akershus.

1.5.3 Hedmark

Hedmark fylke har 196 190 innbyggere fordelt på 22 kommuner og 27 398 km². Engerdal er den minste kommunen i innbyggertall med 1 274 innbyggere, mens Ringsaker er størst med 33 842 innbyggere. Ti kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens fem kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.3.1 KOMMUNENES VEDTAK

Ingen kommuner i Hedmark har fattet gjensidige vedtak om sammenslåing.

Tre kommuner har fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Hamar er positiv til sammenslåing av kommunene i Hamarregionen.
- Kongsvinger ønsker sammenslåing med kommunene i Glåmdalsregionen.
- Åsnes ønsker sammenslåing med Våler og Grue.

De øvrige kommunene i Hedmark har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.3.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING

Fylkesmannen i Hedmark tilrår ingen sammenslåinger.

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.3.3 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Departementet viser til rammene for reformen, de lokale prosessene og vedtakene og Fylkesmannens tilråding. I tråd med kommunenes vedtak og Fylkesmannens tilråding foreslår departementet i proposisjonen ingen sammenslåinger i Hedmark.

1.5.4 Oppland

Oppland fylke har 189 479 innbyggere fordelt på 26 kommuner og 25 192 km². Etnedal er den minste kommunen i innbyggertall med 1 351 innbyggere, mens Gjøvik er størst med 30 319 innbyggere. 12 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 2 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.4.1 KOMMUNENES VEDTAK

Ingen kommuner i Oppland har fattet gjensidige vedtak om sammenslåing.

Tre kommuner har fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Dovre ønsker sammenslåing med Lesja.
- Sør-Fron ønsker sammenslåing med Nord-Fron og Ringebu.
- Nord-Aurdal ønsker sammenslåing med Sør-Aurdal, Etnedal, Vestre Slidre og Øystre Slidre.

De øvrige kommunene i Oppland har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.4.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING

Fylkesmannen i Oppland tilrår ingen sammenslåinger.

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.4.3 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Departementet viser til rammene for reformen, de lokale prosessene og vedtakene og Fylkesmannens tilråding. I tråd med kommunenes vedtak og Fylkesmannens tilråding foreslår departementet i proposisjonen ingen sammenslåinger i Oppland.

1.5.5 Buskerud

Buskerud har 279 714 innbyggere fordelt på 21 kommuner og 14 911 km². Flå er den minste kommunen i innbyggertall med 1 081 innbyggere, mens Drammen er størst med 68 363 innbyggere. 11 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 7 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.5.1 KOMMUNENES VEDTAK

Fire kommuner i Buskerud inngår i to sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Drammen, Nedre Eiker og Svelvik (Vestfold)
- Hurum, Røyken og Asker (Akershus) (omtales i proposisjonens kapittel 5.2)

Videre har to kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Ringerike er positiv til sammenslåing med Hole og Jevnaker (Oppland).
- Gol ønsker sammenslåing med Nes.

De øvrige kommunene i Buskerud har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.5.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING

Fylkesmannen i Buskerud tilrår følgende sammenslåinger:

- Røyken, Hurum og Asker (omtales i proposisjonens kapittel 5.2)
- Drammen, Nedre Eiker, Lier, Øvre Eiker og Svelvik
- Ringerike, Hole og Jevnaker

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.5.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåing i Buskerud:

- Drammen, Nedre Eiker og Svelvik (Vestfold)

Gitt Stortingets tilslutning til forslaget i Prop. 84 S (2016–2017) om ny fylkesstruktur tilrår departementet i proposisjonen at fylkesgrensen mellom det nye fylket bestående av Vestfold og Telemark og det nye fylket bestående av Buskerud, Akershus og Østfold justeres slik at den nye kommunen bestående av Drammen, Nedre Eiker og Svelvik blir del av det nye fylket bestående av Buskerud, Akershus og Østfold. Dersom nåværende fylkesinndeling benyttes som valgdistrikt ved stortingsvalget i 2021, skal den nye kommunen regnes med til Buskerud.

1.5.6 Vestfold

Vestfold fylke har 247 048 innbyggere fordelt på tolv kommuner og 2 225 km². Lardal er den minste kommunen i innbyggertall med 2 475 innbyggere, mens Sandefjord er størst med 62 019 innbyggere. Tre kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens fem kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.6.1 KOMMUNENES VEDTAK

Tretten kommuner i Vestfold inngår i seks sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Stokke, Andebu og Sandefjord. Kommunene ble slått sammen fra 1. januar 2017, vedtatt ved kongelig resolusjon 24. april 2015.
- Lardal og Larvik. Kommunene er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 5. februar 2016.

- Tjøme og Nøtterøy. Kommunene er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 18. mars 2016.
- Hof, Holmestrand og Sande. Hof og Holmestrand er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 18. mars 2016.
- Tønsberg og Re.
- Svelvik, Drammen (Buskerud) og Nedre Eiker (Buskerud)

Videre har Horten vedtatt at kommunen er positiv til sammenslåing med Re.

1.5.6.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Vestfold tilrår følgende sammenslåinger:

- Tønsberg og Re
- Nye Holmestrand og Sande
- Svelvik og Drammen (omtales i proposisjonens kapittel 5.5)

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.6.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Vestfold:

- Tønsberg og Re
- Nye Holmestrand (som fra 1. januar 2018 vil bestå av nåværende Hof og Holmestrand) og Sande

1.5.7 Telemark

Telemark har 173 307 innbyggere fordelt på 18 kommuner og 15 296 km². Fyresdal er den minste kommunen i innbyggertall med 1 319 innbyggere, mens Skien er størst med 54 316 innbyggere. Ni kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens to har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.7.1 KOMMUNENES VEDTAK

To kommuner i Telemark inngår i én sammenslåing hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Bø og Sauherad

De øvrige kommunene i Telemark har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.7.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING

Fylkesmannen i Telemark tilrår følgende sammenslåing:

- Bø, Sauherad og Nome

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.7.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåing i Telemark:

- Bø og Sauherad

1.5.8 Aust-Agder og Vest-Agder

Aust-Agder har 116 673 innbyggere fordelt på 15 kommuner og 9 158 km². Bykle er den minste kommunen i innbyggertall med 952 innbyggere, mens Arendal er størst med 44 576 innbyggere. Åtte kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens to kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

Vest-Agder har 184 116 innbyggere fordelt på 15 kommuner og 7 277 km². Åseral er den minste kommunen i innbyggertall med 937 innbyggere, mens Kristiansand er størst med 89 268 innbyggere. Seks kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens to kommuner har mer flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.8.1 KOMMUNENES VEDTAK

To kommuner i Vest-Agder inngår i én sammenslåing hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Lyngdal og Audnedal

Videre har syv kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing:

- Mandal ønsker sammenslåing med Marnardal og Lindesnes.
- Marnardal ønsker sammenslåing med Mandal og Lindesnes.
- Kristiansand ønsker sammenslåing med Songdalen og Søgne.
- Songdalen ønsker sammenslåing med Kristiansand og Søgne.
- Vennesla er positiv til sammenslåing med Iveland.
- Farsund ønsker sammenslåing med Kvinesdal og Flekkefjord.
- Evje og Hornnes er positive til sammenslåing med kommunene i regionen.

I tillegg har Gjerstad vedtatt at de er åpne for å vurdere forslag om sammenslåing med kommuner rundt seg.

Birkenes er åpen for dialog med Lillesand om å etablere ny kommune.

Arendal er åpen for dialog med kommuner som ønsker å etablere en ny kommune.

De øvrige kommunene i Aust-Agder og Vest-Agder har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.8.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder tilrår følgende sammenslåinger:

- Lyngdal og Audnedal
- Mandal, Marnardal og Lindesnes
- Kristiansand, Søgne, Songdalen, Birkenes og Lillesand; alternativt Kristiansand, Søgne og Songdalen
- Vennesla og Iveland

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.8.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.8.3.1 *Særskilte vurderinger*

Mandal, Marnardal og Lindesnes

To av de tre kommunestyrene har fattet vedtak om sammenslåing. Marnardal ønsker ikke å slå seg sammen med Mandal med mindre Lindesnes også inngår i den nye kommunen. Lindesnes' vedtak om å fortsette som egen kommune sperrer dermed for en sammenslåing som ut fra regionale hensyn er hensiktsmessig.

Innbyggerhøringer i Lindesnes har gitt ulikt resultat med hensyn til støtte eller motstand mot sammenslåing. I sin sluttbehandling av reformen valgte flertallet i kommunestyret å følge resultatene fra den siste folkeavstemningen, som viste flertall blant de frammøtte for å fortsette som egen kommune.

Av Lindesnes' egen utredning i kommunereformen framgår det at det er tydelige fordeler og få ulemper ved å bygge en ny kommune sammen med Marnardal og Mandal. Det er utfordrende for Lindesnes å ha kompetanse på spesialiserte tjenester, noe som gjør kommunen sårbar innenfor mange tjenestoområder. I dag løses dette gjennom interkommunalt samarbeid, noe som vurderes å gi et betydelig administrativt merarbeid og redusert politisk styring både plan- og budsjettmessig.

Utredningen peker på at områder som samfunns- og næringsutvikling er krevende å håndtere i dagens kommune, og at kommunen ikke har egne ressurser til å arbeide med dette. Det trekkes også fram at kommunen har lite ressurser og kompetanse til å jobbe med tiltak for å møte framtidige utfordringer, for eksempel som følge av aldrende befolkning. Det pekes på at sammenslåing med Marnardal og Mandal er svaret på svært mange av de utfordringene som Lindesnes har i dag, og at en ny kommune vil svare godt på målene for reformen.

For Marnardal viser kommunens egen utredning at kommunen ikke har tilstrekkelig økonomi eller kompetanse til å levere alle lovpålagte tjenester i

egen regi, noe som har ført til et omfattende interkommunalt samarbeid. Utredningen peker på at å fortsette som egen kommune innebærer at Marnardal fortsatt må kjøpe tjenester av andre kommuner, med liten påvirkning på budsjettene til disse samarbeidene. Å fortsette som egen kommune vil også innebære svært krevende prioriteringer i framtidens budsjetter, hvor blant annet tjenestekvalitet og skolestruktur må debatteres.

Også i Mandal viser kommunens egen utredning at det er langt flere fordeler for kommunen og dens innbyggere ved å slå seg sammen med Lindesnes og Marnardal framfor å fortsette alene. Det legges særlig vekt på at det i planene for den nye kommunen er mange elementer med positive konsekvenser for dagens barn og unge, samtidig som hele prosessen dreier seg om å sikre dagens unge gode tjenester som voksne.

Det går fram av proposisjonen at de tre kommunene er en del av samme bo- og arbeidsmarked, og er tett integrert også gjennom samarbeid i regionrådet. Det er høy arbeidspendling fra Lindesnes og Marnardal til Mandal. En ny kommune bestående av Mandal, Marnardal og Lindesnes vil bidra til å sikre gode og likeverdige tjenester på en bedre måte enn med dagens struktur, og vil også bli mer bærekraftig og økonomisk solid enn dagens tre kommuner. En ny kommune bestående av de tre kommunene anses å være en framtidsrettet løsning som vil stå seg over lang tid i et samfunnsmessig perspektiv, jf. også Fylkesmannens tilråding om kommunestrukturen på Agder på lang sikt.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet i proposisjonen derfor sammenslåing av Mandal, Marnardal og Lindesnes.

Kristiansand, Søgne og Songdalen

Det vises i proposisjonen til at to av de tre kommunestyrene har fattet vedtak om sammenslåing. Songdalen ønsker ikke å slå seg sammen med Kristiansand med mindre Søgne også inngår i den nye kommunen. Søgnes vedtak om å fortsette som egen kommune sperrer dermed for en sammenslåing som ut fra regionale hensyn er hensiktsmessig.

Det har vært en sterk og tverrpolitisk vilje til å få til sammenslåing i Kristiansandregionen. Ulike innbyggerhøringer har gitt flertall både for og mot sammenslåing i kommunene.

Kommunene er en del av samme bo- og arbeidsmarked og er tett integrert også gjennom samarbeid i regionrådet.

Kommunenes egen utredning viser at det er særlig innenfor helhetlig og samordnet samfunnsutvikling at dagens kommunestruktur er uhensiktsmessig. Det pekes på at utdaterte kommunegrenser gir utfordringer for kommunenes muligheter til å nå nasjo-

nale mål om klima, samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og næringsutvikling, samt å legge til rette for best mulig levekår og sikkerhet for sine innbyggere. For Søgne del vises det til at kommunen har lite ressurser til å være en selvstendig samfunnsutvikler. For Songdalen vil et utstrakt plansamarbeid med nabokommunene være en forutsetning for å løse de samfunnsmessige utfordringene regionen står overfor. Selv for Kristiansand framgår det at kommunen alene ikke kan være en god nok tilrettelegger for næringslivet i regionen. En videreføring av dagens kommunegrenser vurderes på lang sikt å svekke Kristiansandsregionens sentrale utviklingsrolle for Agder, noe som vil være negativt for landsdelens felles interesser også i et nasjonalt perspektiv.

Fylkesmannen viser til at en ny kommune bestående av Kristiansand, Søgne og Songdalen vil bidra til å sikre gode og likeverdige tjenester på en bedre måte enn dagens struktur. Kommunen vil også bli mer bærekraftig og økonomisk solid enn dagens tre kommuner. Både Songdalen og Søgne vurderer selv at kommunene driver effektivt og leverer gode tjenester til innbyggerne. Begge kommuner har imidlertid utfordringer med tilgang på spesialistkompetanse til å løse enkelte oppgaver, og er avhengig av samarbeid med andre om dette. Med uendrede kommunegrenser forventes denne avhengigheten å øke i årene framover.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen sammenslåing av Kristiansand, Søgne og Songdalen.

1.5.8.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Vest-Agder:

- Lyngdal og Audnedal
- Mandal, Marnardal og Lindesnes
- Kristiansand, Søgne og Songdalen

1.5.9 Rogaland

Rogaland har 472 024 innbyggere fordelt på 26 kommuner og 9 377 km². Utsira er den minste kommunen i innbyggertall med 201 innbyggere, mens Stavanger er størst med 132 729 innbyggere. 12 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 8 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.9.1 KOMMUNENES VEDTAK

Fem kommuner i Rogaland inngår i to sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Stavanger, Rennesøy og Finnøy
- Sandnes og Forsand

Videre har fem kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing:

- Eigersund ønsker sammenslåing med Lund og/eller Sokndal.
- Haugesund ønsker sammenslåing med sine nabokommuner.
- Time ønsker sammenslåing med Hå og Klepp.
- Strand ønsker sammenslåing med Hjelmeland og eventuelt Forsand.
- Tysvær er positiv til sammenslåing med Bokn.

I tillegg har Gjesdal vedtatt at prinsippdokumentet «Muligheter ved en ny kommune utredet av kommunene Forsand og Gjesdal» er et godt grunnlag for å etablere en ny kommune.

De øvrige kommunene i Rogaland har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.9.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Rogaland tilrår følgende sammenslåinger:

- Stavanger, Rennesøy og Finnøy
- Forsand og Strand
- Sokndal og Eigersund

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.9.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.9.3.1 Særskilte vurderinger

Forsand og Sandnes

Som vist over tilrår Fylkesmannen at vedtaket om sammenslåing av Sandnes og Forsand ikke følges opp. Forsand er en del av Ryfylke og har flere interkommunale samarbeid blant annet med Strand og Hjelmeland, og er medlem av Ryfylke IKS.

Utgangspunktet i kommunereformen er at sammenslåing av kommuner som selv ønsker å slå seg sammen, skal vedtas av Stortinget, med mindre det er særlige hensyn som tilsier noe annet. Forsand er en liten kommune som har behov for å bli en del av en større kommune, og departementet foreslår derfor at Sandnes og Forsand slås sammen i tråd med kommunestyrenes egne vedtak.

Staten vil ikke bidra til finansiering av et eventuelt nytt ferjesamband. Det aktuelle ferjesambandet gjelder en intern strekning i Rogaland, og det er derfor fylkeskommunen som skal behandle og avgjøre en eventuell søknad om ruteløyve. Rogaland fylkeskommune må som garantist for bompengelånet vurdere hvilke eventuelle konsekvenser et nytt ferjesamband kan få for bompenginntektene i Ryfast-sambandet.

1.5.9.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår i proposisjonen at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Rogaland:

- Stavanger, Rennesøy og Finnøy
- Forsand og Sandnes

1.5.10 Hordaland

Hordaland har 519 963 innbyggere fordelt på 33 kommuner og 15 437 km². Modalen er den minste kommunen i innbyggertall med 383 innbyggere, mens Bergen er størst med 278 556 innbyggere. 16 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 6 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.10.1 KOMMUNENES VEDTAK

Tretten kommuner i Hordaland inngår i fem sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Fjell, Sund og Øygarden
- Radøy, Lindås og Meland
- Os og Fusa
- Ullensvang, Odda og Jondal
- Voss og Granvin

Videre har fire kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Bergen ønsker sammenslåing med Osterøy, Vaksdal og Samnanger.
- Stord ønsker sammenslåing med Fitjar.
- Ulvik ønsker sammenslåing med en eller flere av kommunene Eidfjord, Granvin og Ullensvang.
- Kvam ønsker sammenslåing med Samnanger.

De øvrige kommunene i Hordaland har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.10.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Hordaland tilrår følgende sammenslåinger:

- Fjell, Sund og Øygarden
- Radøy, Lindås og Meland
- Os og Fusa
- Ullensvang, Odda og Jondal
- Voss og Granvin

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.10.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Departementet tilrår i proposisjonen at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Hordaland:

- Fjell, Sund og Øygarden
- Radøy, Lindås og Meland
- Os og Fusa
- Ullensvang, Odda og Jondal
- Voss og Granvin

1.5.11 Sogn og Fjordane

Sogn og Fjordane har 110 226 innbyggere fordelt på 26 kommuner og 18 619 km². Solund er den minste kommunen i innbyggertall med 794 innbyggere, mens Førde er størst med 13 009 innbyggere. 17 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens ingen kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.11.1 KOMMUNENES VEDTAK

Syv kommuner i Sogn og Fjordane inngår i tre sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Førde, Naustdal, Gaular og Jølster
- Selje og Eid
- Hornindal og Volda (Møre og Romsdal)

Videre har fire kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Sogndal ønsker sammenslåing med Balestrand, Leikanger, Luster og eventuelt andre kommuner som ønsker det.
- Fjaler er positive til sammenslåing med en eller flere av kommunene Hyllestad, Askvoll og Solund og/eller kommunene Førde, Naustdal, Gaular, Jølster.
- Vågsøy ønsker sammenslåing med Selje og Vanylven, eller eventuelt andre kystkommuner.
- Stryn ønsker sammenslåing med Hornindal.

I tillegg har Årdal og Lærdal primært ønsket å være del av en større kommune i Sogn, men vedtok å stå alene da forhandlingene med de øvrige kommunene ikke førte fram.

De øvrige kommunene i Sogn og Fjordane har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.11.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane tilrår følgende sammenslåinger:

- Førde, Naustdal, Gaular og Jølster
- Selje og Eid
- Sogndal, Balestrand og Leikanger
- Hornindal og Volda (Møre og Romsdal) (omtales i proposisjonens kapittel 5.12)

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.11.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.11.3.1 Særskilte vurderinger

Sogndal, Balestrand og Leikanger

Sogndal kommunene har vedtatt at de ønsker sammenslåing med Balestrand og Leikanger. I folkeavstemningen i Balestrand ble det flertall for kommunesammenslåing, og av dem som stemte, foretrakk flest sammenslåingsalternativet som omfattet Sogndal og Leikanger.

Balestrands egen utredning i kommunereformen peker på at kommunen leverer gode tjenester i dag, men at fagmiljøene er sårbare med for liten kapasitet og kompetanse. Disse utfordringene forventes å forsterke seg i årene som kommer. Balestrand er til en viss grad en del av et felles bo- og arbeidsområde med Leikanger og Sogndal. Kommunen har befolkningsnedgang, mens Sogndal og Leikanger har befolkningsvekst. Ved å bygge ny kommune sammen vil også Balestrand få ta del i denne utviklingen. Kommunens utredning konkluderer med at det samlet sett er større ulemper enn fordeler knyttet til å fortsette som egen kommune.

Leikangers utredning viser at kommunen har en svært stram økonomi. Kommunen leverer gode tjenester, men dette sikres i stadig større grad gjennom interkommunalt samarbeid. I saksframlegget til kommunestyret vises det til at dette skyldes at kommunen ikke makter å ha nok kompetanse og bredde i egen organisasjon til å holde et forsvarlig fagmiljø, ivareta rettssikkerheten og oppfylle de sentrale foringene på tjenesteområdene. Det forventes at utfordringene knyttet til små og sårbare fagmiljøer vil forsterke seg i årene framover. Det omfattende interkommunale samarbeidet gjør at bredden i og antallet saker som kommer til politisk behandling, er mindre enn det ideelt sett burde være, og at dette er et problem for lokaldemokratiet. Det vurderes slik at en større kommune kan avvikle mange av de interkommunale samarbeidene og legge tjenestene inn i egen kommune.

Sogndal har hatt størst vekst i innbyggertallet av kommunene i Sogn. Utviklingen forventes å fortsette framover. Kommunen løser en stor del av sine tjenester gjennom et omfattende interkommunalt samarbeid. Kommunens utredning i reformen viser at selv om kommunen er den største i Sogn, har den lite ressurser til å drive utviklingsarbeid. Gjennom en kommunesammenslåing kan det skapes en sterkere og mer slagkraftig kommune med bedre forutsetninger for utvikling og markedsføring av regionen.

Det går fram av proposisjonen at Sogndal, Leikanger og Balestrand er del av samme bo- og arbeidsmarked. En ny felles kommune vil få om lag 11 500 innbyggere. Kommunen vil bli et regionalt tyngdepunkt for Sogn. Sammenslåing vil legge til rette for

en samordnet og helhetlig samfunnsutvikling i regionen framfor at kommunene hver for seg legger egne planer og konkurrerer med hverandre om knappe ressurser som arbeidskraft og næringsetableringer.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen sammenslåing av Sogndal, Balestrand og Leikanger.

1.5.11.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Sogn og Fjordane:

- Førde, Naustdal, Gaular og Jølster
- Selje og Eid
- Sogndal, Balestrand og Leikanger

1.5.12 Møre og Romsdal

Møre og Romsdal har 266 274 innbyggere fordelt på 36 kommuner og 15 100 km². Stordal er den minste kommunen i innbyggertall med 1 005 innbyggere, mens Ålesund er størst med 47 199 innbyggere. 18 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 3 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.12.1 KOMMUNENES VEDTAK

Tretten kommuner i Møre og Romsdal inngår i seks sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Volda og Hornindal (Sogn og Fjordane)
- Fræna og Eide
- Molde, Midsund og Nesset
- Ålesund, Sandøy, Skodje og Ørskog
- Stordal og Norddal
- Halså, Hemne (Sør-Trøndelag) og del av Snillfjord (Sør-Trøndelag)

Videre har seks kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Kristiansund ønsker sammenslåing med en eller flere av kommunene Gjemnes, Averøy og Tingvoll.
- Surnadal ønsker sammenslåing med Rindal og Halså.
- Haram ønsker sammenslåing med Sandøy.
- Ulstein ønsker sammenslåing med Hareid.
- Sande ønsker sammenslåing med Vanylven, Herøy, Ulstein og Hareid.
- Vanylven ønsker å arbeide for en kystkommune med utgangspunkt fra Vågsøy til Hareid.

I tillegg har Stranda vedtatt at kommunen er åpen for nye forhandlinger med en eller flere kommuner i framtiden.

De øvrige kommunene i Møre og Romsdal har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.12.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Møre og Romsdal tilrår følgende sammenslåinger:

- Volda, Ørsta og Hornindal
- Fræna og Eide
- Molde, Midsund, Nesset, Aukra og Gjemnes
- Ålesund, Sandøy, Skodje, Sula, Giske, Haram og Ørskog
- Stordal og Norddal
- Ulstein og Hareid
- Sande og Herøy
- Kristiansund, Averøy og Tingvoll
- Sykkylven og Stranda
- Halså og Aure, eventuelt også med Hemne og del av Snillfjord i Sør-Trøndelag (omtales i proposisjonens kapittel 5.13)

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.12.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.12.3.1 Særskilte vurderinger

Ålesund, Sandøy, Skodje, Haram og Ørskog

I proposisjonen vises det til at fire av de fem kommunene er enige om å slå seg sammen og har i sine vedtak åpnet for at flere kommuner kan være med i sammenslåingen. En sammenslåing av de fire kommunene Ålesund, Skodje, Ørskog og Sandøy vil gi en kommune som henger dårlig sammen geografisk, med Haram liggende mellom Sandøy og resten av den nye kommunen.

Haram har vedtatt at kommunen ønsker å slå seg sammen med Sandøy. Fylkesmannen mener at Sandøy og Haram bør tilhøre samme framtidige kommune. Fylkesmannen mener videre at én stor kommune rundt Ålesund er det som svarer best på målene for reformen, og at flere enn de fire som er enige, bør inngå i denne. Departementet deler denne vurderingen.

Haram er del av bo- og arbeidsregionen rundt Ålesund, og Ålesund er den viktigste inn- og utpendlingskommunen for Haram. Kommunens egen utredning viser at det bare er sammenslåing med Ålesund og flere kommuner som vil tilfredsstillende målene for reformen. Utredningen viser også at Haram orienterer seg mot Ålesundregionen i alt sitt samarbeid.

Utredningen viser at Haram leverer gode tjenester i dag, men at å fortsette som egen kommune vil gi betydelige omstillingsutfordringer både på kort og lengre sikt. Kommunen er samlet sett involvert i mer enn 40 formaliserte interkommunale samarbeid, noe som er utfordrende og svært tidkrevende med hensyn til å holde oversikt og sikre innflytelse på ordningene.

Å fortsette som egen kommune forventes å ville gi behov for økt interkommunalt samarbeid om framtidig oppgaveløsning.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen at sammenslåingen av Ålesund, Skodje, Ørskog og Sandøy også skal omfatte Haram.

1.5.12.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Møre og Romsdal:

- Volda og Hornindal (Sogn og Fjordane)
- Fræna og Eide
- Molde, Midsund og Nesset
- Ålesund, Sandøy, Skodje, Haram og Ørskog
- Stordal og Norddal

Gitt Stortingets tilslutning til forslaget i Prop. 84 S (2016–2017) om ny fylkesstruktur tilrår departementet i proposisjonen at fylkesgrensen mellom Møre og Romsdal og det nye fylket bestående av Hordaland og Sogn og Fjordane justeres slik at ny kommune bestående av nåværende Volda og Hornindal blir del av Møre og Romsdal fylke. Dersom nåværende fylkesinndeling benyttes som valgdistrikt ved stortingsvalget i 2021, skal den nye kommunen regnes med til Møre og Romsdal.

1.5.13 Sør-Trøndelag

Sør-Trøndelag har 317 363 innbyggere fordelt på 25 kommuner og 18 840 km². Tydal er den minste kommunen i innbyggertall med 861 innbyggere, mens Trondheim er størst med 190 464 innbyggere. 14 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 2 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

Fra 1. januar 2018 blir Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag slått sammen til Trøndelag fylke.

1.5.13.1 KOMMUNENES VEDTAK

Elleve kommuner i Sør-Trøndelag inngår i seks sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Rissa og Leksvik (Nord-Trøndelag). Kommunene er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 17. juni 2016.
- Trondheim og Klæbu
- Hemne, del av Snillfjord (Vennastranda) og Halså (Møre og Romsdal)
- Hitra og del av Snillfjord (Sundan/Hemnskjela)
- Orkdal, Agdenes, Meldal og del av Snillfjord (Krokstadøra)
- Bjugn og Åfjord

Videre har tre kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Oppdal ønsker sammenslåing med Rennebu.
- Roan ønsker sammenslåing med Åfjord.
- Røros ønsker sammenslåing med Holtålen og Os (Hedmark).

I tillegg har Midtre Gauldal vedtatt at kommunen ønsker å forhandle med Skaun og Melhus om en intensjonsavtale om sammenslåing av kommunene.

De øvrige kommunene i Sør-Trøndelag har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.13.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår følgende sammenslåinger:

- Trondheim og Klæbu
- Hemne, del av Snillfjord og Halså
- Frøya, Hitra og del av Snillfjord
- Orkdal, Agdenes, Meldal og del av Snillfjord
- Holtålen, Røros og Os
- Roan, Åfjord, Bjugn, Ørland, nye Indre Fosen og eventuelt Osen

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.13.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.13.3.1 Særskilte vurderinger

Bjugn og Ørland

Spørsmålet om en mulig sammenslåing av Bjugn og Ørland kommune har vært diskutert siden starten av 2000-tallet. Som en del av prosjektet Framtidens kommunestruktur – kommuner med ansvar for egen utvikling, et samarbeid mellom departementet og KS i 2003–2005, vedtok kommunestyrene i Bjugn og Ørland i 2004 en sammenslåing fra 1. januar 2012. I 2009 vedtok strategiorganet for samarbeidet Bjugn/Ørland, hvor formannskapsmedlemmene i de to kommunene deltok, å anbefale kommunestyrene å søke departementet om å få utredet spørsmålet om sammenslåing av kommunene. Prosessen stoppet opp i juni 2009 etter politiske motsetninger.

I 2012 tok kommunene på nytt opp dialogen, på bakgrunn av Stortingets vedtak om å etablere den framtidige kampflybasen på Ørlandet. Kommunene gjorde høsten 2012 likelydende vedtak om å jobbe for en sammenslåing, og fikk våren støtte fra departementet til utredning av spørsmålet.

Utredningen fra Telemarksforskning viste at fordelene med en sammenslåing av Bjugn og Ørland synes å være klart større enn ulempene. Det ble trukket fram at den største fordelene med en sammenslåing er at man får en kommune som har bedre forutsetninger for å produsere gode tjenester til innbyggerne, og

som i større grad evner å fylle rollen som samfunnsutviklingsaktør. Det ble pekt på at en mer robust og slagkraftig kommune i større grad kan fungere som en positiv drivkraft for utviklingen blant de øvrige kommunene på Fosen. Det ble også framhevet at det som i størst grad oppleves som potensielle ulemper, er knyttet til lokaliseringsspørsmål og frykt for sentralisering.

Spørsmålet om lokalisering av kommunesenter ble avgjørende for at innbyggerne og kommunestyret i Bjugn sa nei til sammenslåing våren 2014.

Ørland kommune fattet i januar 2015 vedtak om at sammenslåing med Bjugn var første prioritet i kommunereformen. Rissa og Leksvik inngikk våren 2015 en felles intensjonsavtale, og i etterkant av vedtakene i Rissa og Leksvik ble det diskutert en kystkommune bestående av Ørland, Bjugn, Åfjord, Roan og Osen. Diskusjonen førte ikke fram. Bjugn og Ørland tok i juni 2015 på nytt opp dialogen med sikte på å få til en sammenslåing.

Etter at innbyggerne og kommunestyret i Ørland kommune sa nei til sammenslåing med Bjugn våren 2016, vendte Bjugn seg mot Åfjord og Roan. Bjugn og Åfjord utarbeidet sammen en intensjonsavtale som også inkluderte Roan.

Fylkesmannen peker på at det blant innbyggerne i Ørland over tid har vært et flertall som ønsker sammenslåing med Bjugn.

Ørland kommune har blant annet som følge av et klart innbyggerinitiativ behandlet spørsmålet om sammenslåing på nytt, og har vedtatt å avvente resultatet av de nye prosessene Bjugn har inngått i.

Stortinget har vedtatt store investeringer i forbindelse med etablering av ny kampflybase i Ørland kommune. Det pekes i proposisjonen på at det er viktig at det sikres en god kommunestruktur som ivaretar disse investeringene på en best mulig måte. Ørland er sårbar når det gjelder framtidig tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse, og har tunge nasjonale oppgaver som krever at areal, tjeneste og samfunnsutvikling ses i et regionalt perspektiv. Ørland er fylkets minste kommune i areal, og departementet mener at det vil være en stor utfordring å få til en hensiktsmessig utvikling sør på Fosen-halvøya hvis Ørland skal fortsette som egen kommune.

Fylkesmannen tilrår sammenslåing av Bjugn, Ørland, Roan, Åfjord, nye Indre Fosen og eventuelt Osen. Departementet mener dette vil være den beste løsningen på lang sikt. Fylkesmannen peker på at tidsperspektivet og et noe manglende faktagrunnlag oppleves som en utfordring for kommunene. Det framstår som spesielt krevende for Rissa og Leksvik, som blir slått sammen til Indre Fosen fra 1. januar 2018. Fylkesmannen har derfor med støtte fra departementet og i samarbeid med alle syv kommunene satt i gang et utredningsarbeid for å se nærmere på

mulighetene som kan oppstå ved en sammenslåing av alle kommunene. Arbeidet skal ferdigstilles innen medio april 2017.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet i proposisjonen sammenslåing av Bjugn og Ørland. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med en ny vurdering for kommunene på Fosen i kommuneproposisjonen for 2018, basert på utredningsarbeidet som nå pågår.

Roan og Åfjord

Kommunene på Fosen-halvøya har vært involvert i ulike prosesser i kommunereformen. Etter at Rissa og Leksvik vedtok å søke om sammenslåing, gikk Roan og Åfjord videre i dialog om sammenslåing.

Våren 2016 vedtok Roan og Åfjord sammenslåing med hverandre. Etter at Bjugn fikk nei fra Ørland, gikk kommunen i dialog med Åfjord og Roan. Åfjord var positiv til dette, men kommunestyret i Roan ønsker ikke å gå i dialog for å se på muligheten for en sammenslåing av alle tre kommunene.

Kommunestyret i Åfjord har vedtatt at de ønsker sammenslåing med Bjugn og Roan. I et brev til departementet presiserer Åfjord kommune at sammenslåing med Bjugn er det foretrukne resultatet av kommunereformen.

Roan kommune vil med sine 959 innbyggere oppleve utfordringer med å levere gode tjenester i framtiden. Fylkesmannen mener at kommunen er svært sårbar med hensyn til framtidig tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse. Framskrivningene viser at det i Roan kun vil være 1,8 personer i arbeidsfør alder for hver person over 67 år i 2030. Dette vil gi kommunene store utfordringer som det vil være vanskelig for kommunene å håndtere. Kommunen har i dag ikke kapasitet og kompetanse til å realisere potensialet for samfunnsutvikling, men vil ifølge Fylkesmannen være viktig for å bygge opp under et regionalt tyngdepunkt på Fosen. Fylkesmannen er tydelig på at endringene i kommunestruktur på Fosen ikke kan innebære at Roan blir stående alene.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen den gjensidige sammenslåingen av Roan og Åfjord. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med en ny vurdering for kommunene på Fosen i kommuneproposisjonen for 2018, basert på utredningsarbeidet som nå pågår.

1.5.13.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Sør-Trøndelag:

- Trondheim og Klæbu
- Hemne, del av Snillfjord og Halså (Møre og Romsdal)
- Hitra og del av Snillfjord

- Orkdal, Agdenes, Meldal og del av Snillfjord
- Bjugn og Ørland
- Roan og Åfjord

Med utgangspunkt i dagens fylkesinndeling tilrår departementet i proposisjonen at fylkesgrensen mellom Møre og Romsdal og Trøndelag justeres slik at ny kommune bestående av nåværende Hemne, del av Snillfjord og Halså blir del av Trøndelag fylke. Dermed nåværende fylkesinndeling benyttes som valgdistrikt ved stortingsvalget i 2021, skal den nye kommunen regnes med til Sør-Trøndelag.

1.5.14 Nord-Trøndelag

Nord-Trøndelag har 137 233 innbyggere fordelt på 23 kommuner og 22 415 km². Røyrvik er den minste kommunen i innbyggertall med 469 innbyggere, mens Stjørdal er størst med 23 625 innbyggere. 16 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 3 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.14.1 KOMMUNENES VEDTAK

Seks kommuner i Nord-Trøndelag inngår i tre sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Leksvik og Rissa (Sør-Trøndelag). Kommunene er vedtatt slått sammen fra 1. januar 2018 ved kongelig resolusjon 17. juni 2016
- Verran og Steinkjer
- Namdalseid, Namsos og Fosnes

Videre har fem kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Stjørdal ønsker sammenslåing med Frosta.
- Levanger ønsker sammenslåing med Verdal.
- Vikna ønsker å arbeide for en sammenslåing med Nærøy og Leka, eventuelt også Bindal.
- Nærøy ønsker sammenslåing med Vikna.
- Grong ønsker primært sammenslåing med kommunene i Indre Namdal (Høylandet, Namsskogan, Røyrvik og Lierne).

De øvrige kommunene i Nord-Trøndelag har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.14.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag tilrår følgende sammenslåinger:

- Verran og Steinkjer
- Namdalseid, Namsos og Fosnes

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.14.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.14.3.1 Særskilte vurderinger

Vikna, Nærøy, Leka og Bindal

Kommunene har vært involvert i ulike prosesser i reformen, blant annet med en felles utredning om sammenslåing. Leka, Vikna og Nærøy utgjør Ytre Namdal regionråd og hadde felles prosess ved oppstart av kommunereformen. Vikna og Nærøy inngikk en intensjonsavtale om sammenslåing. I folkeavstemningen i Nærøy ble det flertall for sammenslåing, mens det i Vikna ble flertall mot sammenslåing. Leka utredet også særlige konsekvenser av kommunereformen for øykommuner uten fastlandsforbindelse. Bindal har også orientert seg mot de andre kommunene på Sør-Helgeland.

Kommunestyret i Nærøy vedtok 22. september 2016 at de ønsker sammenslåing med Vikna basert på framforhandlet intensjonsavtale.

Kommunestyret i Vikna vedtok 29. september 2016 at kommunen ikke vil slå seg sammen med Nærøy basert på framforhandlet intensjonsavtale. Kommunestyret vedtok samtidig at en helhetlig og god samfunnsutvikling i Ytre Namdal, med de utfordringer kommunene står overfor, tilsier at kommunestyret vil arbeide videre for kommunesammenslåing, der Rørvik er kommunesenter.

Kommunestyret i Leka har vedtatt å fortsette som egen kommune.

Kommunestyret i Bindal har vedtatt å fortsette som egen kommune. Kommunestyret vedtok samtidig en intensjonsavtale om et mer formalisert samarbeid mellom kommunene på Sør-Helgeland.

Øya Austra deles av Leka, Nærøy og Bindal og fylkesgrensen mellom Nord-Trøndelag og Nordland. Det foreligger et initiativ blant innbyggerne på øya om at hele Austra må tilhøre samme kommune. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag støtter dette i sin tilråding. Forslaget om sammenslåing gjør denne problemstillingen uaktuell.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at en større kommune bestående av Leka, Nærøy, Vikna og hele eller deler av Bindal langt på vei ville oppfylle målene i reformen. Fylkesmannen peker på dette som den langsiktige løsningen for kommunene i Ytre Namdal.

Nærøy og Vikna har et felles bo- og arbeidsmarked med kort avstand mellom sentrum i kommunene og betydelig pendling. Fylkesmannen mener en sammenslåing vil gi en hverdagsregion som henger bedre sammen og fører til en mer helhetlig samfunnsutvikling med hensyn til næringsutvikling, bosetting og infrastruktur.

En sammenslåing som også omfatter Leka og hele eller deler av Bindal, vil ifølge Fylkesmannen i større grad svare på reformens mål og intensjoner

enn dagens struktur. En ny kommune vil legge bedre til rette for gode og likeverdige tjenester, og vil være bedre i stand til å håndtere nye oppgaver og uforutsette hendelser og svingninger i økonomien. En ny kommune ville også redusere behovet for interkommunalt samarbeid for å ivareta lovpålagte oppgaver. Fylkesmannen peker imidlertid også på at det vil være store avstander i en slik kommune, særlig for Leka, og at det blir viktig å sikre lokaldemokratiet og utvikling i alle deler av den nye kommunen.

Lekas egen utredning peker på at kommunen har små og sårbare fagmiljøer. Om lag 60 pst. av de ansatte er over 50 år. Flere tjenesteområder har utfordringer med rekruttering til ledige stillinger. Det har over flere år vært vanskelig å rekruttere ingeniører, fagarbeidere av flere kategorier og ledere. Det trekkes fram at kommunen ikke oppfyller lovkravet om å ha en egen skolefaglig ansvarlig.

Også Bindals egen utredning i reformen peker på stor sårbarhet og små fagmiljøer. Fylkesmannen i Nordland mener Bindal på sikt ikke vil ha forutsetninger for å videreføres som en egen kommune. Kommunestyrets vedtak om et mer omfattende og formalisert interkommunalt samarbeid for å møte framtidige utfordringer innebærer etter departementets vurdering en erkjennelse av dette.

Både i Leka og Bindal peker utredningene på at kommunene har god økonomi og er godt rustet til årene som kommer. Innbyggertallet i Bindal og Leka er henholdsvis 1 473 og 584. Kommunene har opplevd stor nedgang i innbyggertallet over tid. Selv om innbyggertallet i Leka ser ut til å ha stabilisert seg mot slutten av perioden, viser hovedalternativet i befolkningsframskrivingene til SSB fortsatt fall i innbyggertallene i begge kommuner framover.

Befolkningsframskrivingene fram mot 2030 viser i tillegg at Leka og Bindal er de to kommunene i Norge som vil ha lavest andel innbyggere i arbeidsfør alder (20–66 år) i forhold til innbyggere over 67 år. Framskrivningene viser at det både i Leka og Bindal kun vil være 1,4 person i arbeidsfør alder for hver person over 67 år i 2030. Det vises i proposisjonen til at dette vil gi kommunene store utfordringer som det vil være vanskelig for kommunene å håndtere.

Innbyggertallene i Nærøy og Vikna er henholdsvis 5 138 og 4 418. Sammenslåing av de fire kommunene vil gjøre at Leka og Bindal blir del av en større kommune, noe som vil avhjelpe noen av de store utfordringene kommunene står overfor knyttet til demografiske endringer. En ny kommune vil også samle bo- og arbeidsregionen Vikna/Nærøy i samme kommune og legge til rette for en mer helhetlig samfunnsutvikling i regionen.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen sammenslåing av Vikna, Nærøy, Leka og Bindal.

Husholdninger i Bindal kommune har i dag fritak for merverdiavgift på elektrisk kraft, jf. merverdiavgiftsloven § 6–6. Det er et utgangspunkt i kommunereformen at innbyggere og bedrifter i de kommunene som i dag nyter godt av gunstige ordninger, skal få beholde disse ordningene selv om de blir en del av en større kommune. Samtidig er det ikke aktuelt at flere innbyggere eller bedrifter skal komme inn under slike ordninger. Det går fram av proposisjonen at Finansdepartementet vil følge opp Stortingets behandling av denne proposisjonen ved å fremme et forslag til endring av merverdiavgiftsloven slik at det geografiske området som i dag er Bindal kommune, fortsatt vil komme inn under fritaksregelen i § 6–6.

1.5.14.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Nord-Trøndelag:

- Verran og Steinkjer
- Namdalseid, Namsos og Fosnes
- Vikna, Nærøy, Leka og Bindal (Nordland)

Med utgangspunkt i den vedtatte fylkesinndelingen tilrår departementet i proposisjonen at fylkesgrensen mellom Trøndelag og Nordland justeres slik at ny kommune bestående av nåværende Vikna, Nærøy, Leka og Bindal blir del av Trøndelag fylke. Dersom nåværende fylkesinndeling benyttes som valgdistrikt ved stortingsvalget i 2021, skal den nye kommunen regnes med til Nord-Trøndelag.

1.5.15 Nordland

Nordland har 242 866 innbyggere fordelt på 44 kommuner og 38 482 km². Træna er den minste kommunen i innbyggertall med 465 innbyggere, mens Bodø er størst med 51 022 innbyggere. 32 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 3 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.15.1 KOMMUNENES VEDTAK

Fire kommuner i Nordland inngår i to sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Tjeldsund og Skånland (Troms)
- Narvik, Ballangen og Tysfjord

Videre har fem kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Vestvågøy ønsker sammenslåing med Flakstad, Moskenes og Værøy.
- Bodø er positiv til sammenslåing med én eller flere nabokommuner.
- Rana er positiv til sammenslåing med Lurøy.

- Brønnøy er positiv til sammenslåing med øvrige kommuner på Sør-Helgeland (Vevelstad, Sømna, Vega og Bindal).
- Hamarøy er positiv til sammenslåing med sørvestsiden av Tysfjord.

I tillegg har Alstahaug vedtatt at kommunen stiller seg positiv til å gjenoppta prosessen om sammenslåing dersom samarbeidende kommuner skulle ønske det.

Vefsn har vedtatt at kommunen vil gå inn i samtaler dersom det åpner seg mulighet for dialog.

De øvrige kommunene i Nordland har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.15.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Nordland tilrår følgende sammenslåinger:

- Evenes, Narvik, Ballangen og Tysfjord
- Moskenes, Flakstad og Vestvågøy
- Værøy, Røst og Bodø
- Tjeldsund og Skånland (omtales i proposisjonens kapittel 5.16)

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.15.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.15.3.1 Særskilte vurderinger

Hamarøy og sørvestsiden av Tysfjord

Tysfjord kommune er en av de ti kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Tysfjord er den eneste lulesamiske kommunen i forvaltningsområdet.

Tysfjord har utredet sammenslåing i retning Salten og i retning Ofoten, og har også utredet en deling av kommunen. Både Narvik og Ballangen (Ofoten) og Hamarøy (Salten) har vedtatt at de ønsker sammenslåing med (deler av) Tysfjord.

Fylkesmannen tilrådte i oktober, før Tysfjord fattet vedtak, at Tysfjord skulle deles i to, der sørvestsiden går til Hamarøy, mens nordøstsiden går til Narvik m.fl. Det var blant annet basert på et innbyggerinitiativ om deling av kommunen.

Innbyggerinitiativet fra Tysfjords sørvestside ønsker å gå sammen med nabokommuner i sør, herunder Hamarøy. Årsaken er blant annet at dette danner det tradisjonelle samiske fjordfelleskapet, og at fjorden deler dagens kommune på en u hensiktsmessig måte. Befolkningen i Tysfjord er på hver side av fjorden i dag knyttet til ulike sykehus, legevakter og politidistrikt.

I en innbyggerundersøkelse høsten 2016 ble innbyggerne bedt om å vurdere ulike alternativer for framtidig kommunestruktur. Resultatene viste at innbyggerne er positive til deling av kommunen. Å bestå som egen kommune, eller å slå hele kommunen sammen mot Ofoten eller Salten, ble ikke positivt vurdert. Undersøkelsen viste at innbyggerne på sørvestsiden er mer positive til deling enn innbyggerne på nordøstsiden.

Tysfjord, Ballangen og Narvik har ikke en intensjonsavtale for sammenslåingen. Disse tre kommunene har heller ikke tatt stilling til om de ønsker å være en del av samisk forvaltningsområde. Hamarøy og Tysfjord har derimot inngått en intensjonsavtale om sammenslåing der de går inn for at den nye kommunen skal være en del av samisk forvaltningsområde.

Det vises i proposisjonen til at lulesamisk språk er et sterkt truet språk, men som i senere år har hatt en positiv utvikling. Det samiske miljøet på Drag, på vestsiden av fjorden i Tysfjord, har spilt en viktig rolle i denne utviklingen. De fleste lulesamer er bosatt på Drag og på sørvestsiden av fjorden for øvrig. Drag er i dag et viktig senter for lulesamisk språk og kultur, med samisk kultur-/språksenter som også er kontorsted for flere samiske institusjoner, samisk barnehage og tilbud om opplæring på samisk i skolen. Den samiske barnehagen, som drives av Árran lulesamiske senter, og skolen på Drag har spilt en viktig rolle for at bruken av lulesamisk språk er i en positiv utvikling. Samisk språkundersøkelse fra 2012 viste at flere unge bruker lulesamisk i dag enn hva tilfelle er for foreldregenerasjonen.

Nabokommunen Hamarøy har også en lulesamisk befolkning. Kommunen har vedtatt et tospråklig navn på kommunen (norsk og lulesamisk) og har over lengre tid hatt en positiv tilnærming til lulesamisk språk. En sammenslåing av sørvestsiden av Tysfjord og Hamarøy kan innebære en sterkere lulesamisk forvaltningskommune enn dagens Tysfjord.

En sammenslåing av hele Tysfjord med Narvik og Ballangen kan innebære at den eneste lulesamiske kommunen i forvaltningsområdet for samisk språk forsvinner. En slik løsning vil kunne få store negative konsekvenser for det lulesamiske språket.

En deling av Tysfjord kommune, hvor nordøstsiden slås sammen med Narvik og Ballangen, og sørvestsiden slås sammen med Hamarøy, ivaretar Tysfjords behov for å bli del av en større kommune. Løsningen ivaretar i tillegg den samiske minoriteten i kommunen, og sikrer at samiske språkbrukere ikke kommer dårligere ut som følge av ny kommunestruktur. En deling av Tysfjord kommune innebærer i tillegg en mer hensiktsmessig topografisk kommuneinndeling ved at kommunen ikke lenger blir delt av Tysfjorden.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor at Tysfjord deles i to. Sørvestsiden slås sammen med Hamarøy, mens nordøstsiden slås sammen med Narvik og Ballangen.

Det bor noen lulesamer i den delen av Tysfjord som i proposisjonen foreslås slått sammen med Narvik og Ballangen. Departementet vil, i samarbeid med Sametinget, ta initiativ til dialog med kommunene for å se nærmere på hvordan hensynet til de lulesamiske språkbrukerne i den nordøstlige delen av Tysfjord kan ivaretas.

1.5.15.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår i proposisjonen at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Nordland:

- Narvik, Ballangen og nordøstsiden av Tysfjord
- Hamarøy og sørvestsiden av Tysfjord

1.5.16 Troms

Troms fylke har 165 632 innbyggere fordelt på 24 kommuner og 25 872 km². Berg er den minste kommunen i innbyggertall med 914 innbyggere, mens Tromsø er størst med 74 541 innbyggere. 19 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens 2 kommuner har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.16.1 KOMMUNENES VEDTAK

Tre kommuner i Troms inngår i to sammenslåinger hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Tranøy og Lenvik
- Skånland og Tjeldsund (Nordland)

Videre har to kommuner fattet vedtak om at de er positive til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Tromsø er positiv til å slå seg sammen med nabokommuner.
- Harstad er positiv til å gå sammen med nabokommuner, og det vises til intensjonsavtaler med Evenes, Ibestad, Kvæfjord, Lødingen, Skånland og Tjeldsund.

I tillegg har Lyngen vedtatt at kommunen fortsatt vil se på muligheten for sammenslåing med Storfjord.

Berg har vedtatt at de ber Stortinget avgjøre spørsmålet om sammenslåing.

De øvrige kommunene i Troms har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.16.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Troms tilrår følgende sammenslåinger:

- Tranøy, Lenvik, Berg og Torsken
- Harstad, Ibestad, Skånland og eventuelt Tjeldsund
- Karlsøy og Tromsø
- Kvænangen, Alta og Loppa (omtales i proposisjonens kapittel 5.17)

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.16.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.5.16.3.1 Særskilte vurderinger

Tranøy, Lenvik, Berg og Torsken

Tranøy og Lenvik har vedtatt sammenslåing, men begge kommunene åpner for sammenslåing med flere kommuner. Berg slår i sitt vedtak fast at det er et politisk flertall for sammenslåing, men overlater til Stortinget å avgjøre framtidig kommunestruktur på Senja da det ikke var flertall for sammenslåing i folkeavstemningen. Berg vil akseptere Stortingets vedtak. Torsken ønsker ikke sammenslåing. Fylkesmannen peker i sin tilråding på at alle fire kommunene burde slå seg sammen til én stor kommune på Senja.

Departementet viser i proposisjonen til Berg kommunes egen utredning, hvor det framgår at kommunen har og vil få større utfordringer med kapasitet og kompetanse som gjør at kommunen i stor grad må satse på interkommunalt samarbeid. Fylkesmannen mener at en krevende forventet befolkningssammensetning, med høy andel eldre over 80 år fram mot 2040, vil forsterke utfordringen. Fylkesmannen viser videre til at kommunen har utfordringer med å levere gode og likeverdige tjenester til innbyggerne.

I proposisjonen vises det til at Torsken over lang tid har hatt spesielt store økonomiske utfordringer med betydelige underskudd og lite økonomisk handlingsrom. Av hensyn til tjenestetilbudet i kommunen har departementet godkjent at kommunen kan dekke inn underskuddene over ti år, senest innen 2020. Kommunen har hatt ulike utfordringer med manglende styring og kontroll. I en lang periode fra 2002 kunne ikke revisor gi positive bekreftelser av kommunens regnskaper. Departementet så seg derfor nødt til å gi ekstra skjønnsmidler til Fylkesmannen i Troms, som med hjelp fra Harstad kommune bistod Torsken slik at kommunen nå har fått på plass regnskaper også for disse årene. De senere årene har kommunen hatt utfordringer med budsjettkontrollen og dermed hatt store utfordringer med å klare inndekning av underskuddene i henhold til inndekningsplanen. Kommunen har også delvis brutt kommunelovens regel om at underskudd ikke kan dekkes inn over mer enn ti år. Kommunen har etter Fylkesmannens vurdering vist liten evne til å ta de økonomiske realitetene inn-

over seg. Ifølge det foreløpige (ikke-reviderte) regnskapet ligger kommunen an til å klare inndekningsplanen for 2016, slik at underskuddet er redusert til 13 mill. kroner ved inngangen til 2017 (om lag 10 pst. av kommunens driftsinntekter). Dette er en positiv utvikling, men for Torsken er det resterende underskuddet likevel et betydelig beløp som vil kreve god styring og harde prioriteringer de kommende årene.

Både Berg med 914 innbyggere og Torsken med 921 innbyggere har opplevd en kraftig befolkningsnedgang de siste tiårene. Selv om nedgangen har stoppet opp og til dels økt noe de siste to til tre årene, viser hovedalternativet i befolkningsframskrivingene til SSB fortsatt fall i innbyggertallene i begge kommuner framover sammen med en økning i andel eldre. Dette peker i retning av at kommunene vil bli enda mer økonomisk sårbare.

Fylkesmannen peker på at tjenestene særlig i Tranøy, Torsken og Berg er sårbare, selv om kommunene har omfattende interkommunalt samarbeid med Lenvik. Kommunene gir uttrykk for at de er avhengige av interkommunalt samarbeid. Fylkesmannen tviler imidlertid på om det er mulig å løse kommunenes utfordringer gjennom interkommunalt samarbeid.

Departementet mener at en sammenslåing av Lenvik, Tranøy, Berg og Torsken vil gi en bærekraftig kommune sentralt i fylket, som på en bedre måte enn i dag kan bidra til en god utvikling for innbyggerne og næringslivet i kommunene. Departementet støtter Fylkesmannens vurdering om at ytterligere interkommunalt samarbeid ikke vil være en god løsning for videreutvikling på Senja. Departementet tror utfordringene for Torsken, eventuelt Torsken og Berg, vil øke dersom de fortsetter som egne kommuner når Lenvik og Tranøy slås sammen.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet derfor i proposisjonen at sammenslåingen av Lenvik og Tranøy også skal omfatte Berg og Torsken.

Skånland og Tjeldsund

I proposisjonen vises det til at Skånland og Tjeldsund omfatter et viktig samisk bosettingsområde. Departementet ser positivt på at disse to kommunene ønsker å slå seg sammen. En større kommune vil kunne bidra til å styrke det samiske og bedre tjenestetilbudet til den samiske befolkningen. Skånland kommune har for øvrig orientert departementet om at Skånland kommune har startet en søkeprosess for innlemmelse i forvaltningsområdet for samisk språk. Departementet foreslår i proposisjonen i tråd med kommunenes egne vedtak en sammenslåing av disse to kommunene.

Departementet har konsultert Sametinget om endringer i kommunestrukturen som kan påvirke samisk språk og interesser. Sametinget støtter en sam-

menslåing av de to kommunene, men ønsker å tilføye at man bør legge til rette for en sammenslåing av disse to kommunene og Evenes kommune på sikt.

Departementet er kjent med at kommunestyrene i Tjeldsund og Harstad skal behandle et initiativ om grensejustering for Kongsvik krets i Tjeldsund. Departementet vil ved behov gi en omtale av saken i kommuneproposisjonen for 2018.

1.5.16.3.2 Departementets samlede forslag

Departementet tilrår i proposisjonen at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåinger i Troms:

- Tranøy, Lenvik, Berg og Torsken
- Skånland og Tjeldsund (Nordland)

Med utgangspunkt i dagens fylkesinndeling tilrår departementet i proposisjonen at fylkesgrensen mellom Nordland og Troms justeres slik at ny kommune bestående av nåværende Skånland og Tjeldsund blir del av Troms fylke. Dersom nåværende fylkesinndeling benyttes som valgdistrikt ved stortingsvalget i 2021, skal den nye kommunen regnes med til Troms.

1.5.17 Finnmark

Finnmark har 76 149 innbyggere fordelt på 19 kommuner og 48 631 km². Nesseby er den minste kommunen i innbyggertall med 951 innbyggere, mens Alta er størst med 20 446 innbyggere. 15 kommuner har færre enn 5 000 innbyggere, mens én kommune har flere enn 15 000 innbyggere.

1.5.17.1 KOMMUNENES VEDTAK

To kommuner i Finnmark inngår i én sammenslåing hvor det er fattet gjensidige vedtak:

- Kvalsund og Hammerfest

Videre har én kommune fattet vedtak om at den er positiv til eller ønsker sammenslåing med andre kommuner:

- Alta ønsker sammenslåing med Loppa og Kvænangen

I tillegg har Vadsø vedtatt at kommunen er åpen for videre drøftinger og diskusjoner om samarbeid/sammenslåing med aktuelle nabokommuner.

De øvrige kommunene i Finnmark har vedtatt at de vil fortsette som egne kommuner.

1.5.17.2 FYLKESMANNENS TILRÅDING OG KOMMUNENES PROSESSER

Fylkesmannen i Finnmark tilrår følgende sammenslåinger:

- Kvalsund og Hammerfest
- Alta, Loppa og Kvænangen
- Gamvik og Lebesby

- Nesseby og Tana

Fylkesmannens begrunnelse går fram av proposisjonen.

1.5.17.3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Departementet tilrår i proposisjonen at Stortinget fatter vedtak om følgende sammenslåing i Finnmark:

- Kvalsund og Hammerfest

1.5.18 Pågående prosesser

Det går fram av proposisjonen at departementet er kjent med at det fortsatt er kommuner som er i prosess for å se på muligheten for å etablere større og sterkere kommuner.

Dersom det lokalt fattes nye vedtak om kommunesammenslåing, vil departementet så langt som mulig gi en oppdatert status i kommuneproposisjonen for 2018.

Dersom det lokalt fattes gjensidige vedtak om sammenslåinger våren 2017, kan det også være et hensiktsmessig alternativ at disse følges opp ved at departementet legger til rette for nasjonalt vedtak ved Kongen i statsråd. Følges gjensidige lokale vedtak opp med nasjonalt vedtak i løpet av høsten 2017, vil disse sammenslåingene også være en del av kommunereformen og således nyte godt av de økonomiske virkemidlene.

1.5.19 Oppsummering

I proposisjonen vises det til at kommunereformen har satt kommunesammenslåing og kommunenes framtidige utfordringer på dagsordenen i alle landets kommunestyre. 94 kommuner har selv blitt enige om å slå seg sammen til 39 nye kommuner i løpet av reformen. Totalt har 153 kommuner vedtatt at de er positive til eller ønsker å slå seg sammen med andre kommuner.

Dersom forslagene i proposisjonen vedtas av Stortinget, vil det i løpet av kommunereformen være fattet vedtak som gjør at 118 kommuner vil gå sammen til 46 nye kommuner. Dette vil gi 356 kommuner den 1. januar 2020. 1,65 mill. innbyggere, nesten en tredjedel av befolkningen, vil bli en del av en ny kommune gjennom reformen.

Det pekes i proposisjonen på at sammenslåingene gir en kommunestruktur med større og sterkere kommuner sammenlignet med kommunestrukturen før reformen. Basert på forslagene vil median innbyggertall 1. januar 2020 være 5 167, mot 4 660 innbyggere 1. januar 2014. Gjennomsnittlig innbyggertall i norske kommuner vil være 14 771, mot 11 937 innbyggere i 2014. 29 av de nye kommunene vil få over 15 000 innbyggere.

Sammenslåingene skjer over hele landet, det blir nye kommuner i 15 av 19 fylker. Både små og store kommuner inngår i sammenslåingene.

Reformen har gitt flest sammenslåinger i Vestfold, Hordaland, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag. I åtte fylker reduseres antall kommuner med en fjerdedel eller mer. Samtidig blir det ingen endring av kommunestrukturen i Oslo, Hedmark, Oppland og Aust-Agder.

I proposisjonen foreslås det sammenslåinger for elleve kommuner som har fattet vedtak i kommunestyrene om at de ønsker å fortsette som egen kommune: Spydeberg, Fet, Søgne, Lindesnes, Balestrand, Leikanger, Haram, Ørland, Leka, Bindal og Torsken. Enkelte andre kommuner som inngår i sammenslåing med disse kommunene, kan oppfatte at forslaget til sammenslåing ikke er i tråd med det kommunen selv har vedtatt at de ønsker. Disse elleve kommunene utgjør 9 pst. av alle kommunene som slås sammen i reformen, og 4 pst. av alle kommunene som har vedtatt at de ønsker å fortsette som egne kommuner. Innbyggerne i de elleve kommunene utgjør 3 pst. av alle innbyggere som får ny kommune gjennom reformen, og 15 pst. av alle innbyggerne i de ni sammenslåingene som kommunene inngår i.

I tillegg har om lag 45 kommuner gjort vedtak om at de ønsker sammenslåing, uten at dette blir realisert i denne omgang. Videre har 15 andre kommuner vedtatt at de er åpne for videre prosesser dersom andre kommuner skulle ønske dette.

Det pekes i proposisjonen på at kommunereformen har som målsetting å danne større og sterkere kommuner og gir de største endringene i kommunestrukturen på 50 år. Samtidig vil det fortsatt være en heterogen kommunestruktur i Norge etter reformen. Nesten halvparten av kommunene vil fortsatt ha under 5 000 innbyggere.

1.6 Fylkesmennenes beskrivelse av behov for større og sterkere kommuner

Det går fram av proposisjonen at Fylkesmennene i sine tilrådingar har beskrevet behovet for ytterligere endringer i kommunestrukturen på lengre sikt. En del Fylkesmenn har gitt konkrete anbefalinger om hvilke kommuner som bør slås sammen, andre peker på ulike muligheter, mens noen skisserer en mer overordnet retning for en framtidig kommunestruktur. Samlet sett kan Fylkesmennenes anbefalinger oppsummeres til en framtidig kommunestruktur med mellom 120 og 160 kommuner.

Det vises i proposisjonen til at Vestfold er det eneste fylket der Fylkesmannen skriver at den nye kommunestrukturen i all hovedsak vil tilfredsstillende målene med kommunereformen. Alle kommunene vil etter 1. januar 2020 ha over 20 000 innbyggere,

og Fylkesmannen mener at alle vil være store nok til å yte innbyggerne gode og likeverdige tjenester.

I tilrådingen fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus er det ikke beskrevet noen utfordringer på lengre sikt, da Fylkesmannen tilrår at samtlige sammenslåinger skal tre i kraft i denne reformperioden. Imidlertid følges ikke tilrådingen fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus opp i sin helhet. Dermed vil det være gjenstående utfordringer også her.

I kapittel 6 i proposisjonen går departementet nærmere inn på fellestrekk og viktige momenter Fylkesmennene har drøftet når de begrunner behovet for flere kommunesammenslåinger i årene som kommer.

1.6.1 Kommunenes muligheter til å nå målene i reformen

Fylkesmennene tar utgangspunkt i målene for reformen når de vurderer behovet for at flere kommuner slår seg sammen til større enheter.

1.6.2 Fellestrekk ved Fylkesmennenes tilrådingar

Det er flere felles temaer og momenter som går igjen i de ulike Fylkesmennenes tilrådingar. I proposisjonen trekkes de viktigste fram.

1.6.2.1 INTERKOMMUNALT SAMARBEID

Fylkesmennene trekker fram at interkommunale samarbeid har økt over tid, og at dette for mange kommuner er nødvendig for å levere tjenester til innbyggerne. Samtidig peker de på at interkommunale samarbeid kan gi noen styringsmessige og demokratiske utfordringer.

1.6.2.2 SAMARBEIDENE SYNLIGGJØR MULIGHETENE FOR STØRRE KOMMUNER

Flere av Fylkesmennene trekker fram at de interkommunale samarbeidene har dannet grunnlaget for de sammenslåingene de foreslår. Det er ikke Fylkesmennene selv som har kommet fram til de aktuelle sammenslåingsalternativene, men kommunene selv i form av hvilke kommuner de i hovedsak velger å samarbeide med.

1.6.2.3 STERKE KOMMUNER I HELE LANDET

Fylkesmennenes tilrådingar bærer preg av at Fylkesmennene er opptatt av utviklingen i egne fylker, og at deres fylker skal bli slagkraftige regionalt og nasjonalt. Fylkesmennene argumenterer for at sammenslåinger bidrar til å gjøre kommunene sterkere slik at de kan tiltrekke seg innbyggere, skape og beholde arbeidsplasser og arbeidskraft og gi en god utvikling i alle deler av fylket.

1.6.2.4 BEHOV FOR VIDERE ARBEID

Flere Fylkesmenn trekker fram at reformprosessen har gitt Fylkesmennene en dypere innsikt i kommunenes styrker og svakheter og ført til mer dialog og samarbeid mellom kommunene. Samtidig mener enkelte Fylkesmenn at samtalene bare så vidt har kommet i gang, og at det derfor er behov for å la prosessene fortsette.

Alt i alt dokumenterer Fylkesmennenes rapporter at mange av landets kommuner har og vil få utfordringer med å ivareta det omfattende ansvaret som kommunene har i dag. Kommuner som ikke slår seg sammen, vil søke å løse mange av utfordringene ved å samarbeide mer, slik at omfanget av interkommunalt samarbeid vil øke ytterligere.

1.7 Videre arbeid for styrking av kommunene

I proposisjonen pekes det på at utdragene fra Fylkesmennenes beskrivelser underbygger at det fortsatt er stort behov for endringer i kommunestrukturen.

1.7.1 *Alternative strategier*

Det finnes ulike strategier for å kompensere for de utfordringene en fortsatt heterogen kommunestruktur representerer. Sammenslåing av kommuner til større enheter er én strategi for å styrke kommunenes grunnlag for å løse sine oppgaver. Alternative strategier, som i ulik grad kan bidra til dette, er økt statlig styring, mer interkommunalt samarbeid, oppgavedifferensiering og å flytte oppgaver fra kommunene til andre forvaltningsorgan.

De alternative strategiene gjennomgås nærmere i proposisjonen.

Det vises i proposisjonen til at regjeringen gjennom kommunereformen har ønsket å legge til rette for gode og likeverdige tjenester til innbyggere, en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, bærekraftige og økonomisk solide kommuner og et styrket lokaldemokrati. Andre strategier enn kommunesammenslåing kan i ulik, men mindre, grad bidra til å nå disse målene. De alternative strategiene til sammenslåing støter også mot sentrale prinsipper i styringen og organiseringen av kommunene i Norge, som generalistkommuneprinsippet og lokalt selvstyre. Strategier som innebærer økt statlig styring, vil også svekke muligheten for å tilpasse velferdstjenestene til individuelle behov og lokale forhold.

I proposisjonen pekes det på at gjennomgangen av de alternative strategiene viser at disse ikke er fullgode alternativer til større og sterkere kommuner som er i stand til å møte dagens og morgendagens utfordringer. Regjeringen mener kommunesammenslåing fortsatt bør være hovedstrategien for styrking av kommunesektoren.

1.7.1.1 RAMMER FOR VIDERE ARBEID MED KOMMUNESTRUKTUR

Det vises i proposisjonen til at det i løpet av kommunereformen har blitt lagt ned et omfattende arbeid med kartlegginger og analyser av status og framtidige utfordringer, både i kommunene og hos Fylkesmennene. Det pekes i proposisjonen på at det vil være uheldig å avslutte et arbeid som for mange kommuner nå ser ut til å modnes. Det er også om lag 45 kommuner som har gjort vedtak om at de har behov for og ønsker å slå seg sammen med én eller flere nabokommuner. Disse fortsetter nå som egne kommuner fordi kommunene rundt dem ikke ønsker å slå seg sammen.

Regjeringspartiene og samarbeidspartiene på Stortinget er gjennom avtalen om kommunereformen enige om at kommunereformen skal fortsette.

Erfaringer viser at rammene staten setter for arbeidet med kommunestrukturen, påvirker omfanget og hyppigheten av kommunesammenslåinger.

Den viktigste driveren for kommunesammenslåing er trolig behovet kommunene selv ser for sammenslåing med én eller flere nabokommuner. Departementet og Fylkesmennene vil derfor også videre veilede og behandle eventuelle søknader om sammenslåinger.

Den enkelte kommune er avhengig av at kommunene rundt også ønsker sammenslåing og ser muligheter i å bygge en ny kommune. Kommunene kan derfor ha nytte av at en aktør utenfra kan bistå med å legge til rette for gode prosesser. Fylkesmennene har opparbeidet seg enda bedre kommunekunnskap og kontaktnett gjennom reformen. Denne kompetansen bør benyttes også videre.

Dersom man ønsker mer omfattende endringer i kommunestrukturen på kortere sikt, må prosessene trolig styres noe strammere fra statlig hold. Det kan legges opp til et videre reformløp med en fastsatt frist, etter noenlunde samme mal som i denne stortingsperioden. Oppfølgingen av kommunene kan målrettes basert på ulike kriterier.

I mange kommuner har arbeidet med kommunereformen vært krevende både politisk og ressursmessig. Det kan derfor tenkes at mange av disse kommunene ikke selv er klare til, eller ønsker, å fortsette arbeidet med kommunesammenslåinger omgående. Samtidig er det gjennom reformen samlet sett utarbeidet et stort grunnlagsmateriale i form av blant annet analyser og intensjonsavtaler. Man kan tenke seg at det på grunnlag av denne dokumentasjonen og eventuelt ytterligere analyser utarbeides nasjonale eller fylkesvise forslag til en ny kommunestruktur, som kommuner og Stortinget tar stilling til. Et alternativ som har blitt løftet fram i ulike stadier av reformperioden, har vært behovet for et bredt sammensatt utvalg som kan foreta en helhetlig vurdering av kom-

munestrukturen og foreslå endringer som løser dagens utfordringer. Man kan også tenke seg at innsatsen målrettes og avgrenses mot ulike typer utfordringer, slik som små og sårbare kommuner, uhensiktsmessige grenser rundt byene eller lignende.

Det følger av inndelingsloven § 15 at kommuner som slår seg sammen, skal få delvis kompensasjon for engangskostnader direkte knyttet til sammenslåingen, og i en overgangsperiode få kompensasjon for bortfall av rammetilskudd (inndelingstilskudd).

Fra og med 2017 er det gjort endringer i inntektssystemet for kommunene, blant annet i basistilskuddet og de distriktspolitiske tilskuddene. For å sikre forutsigbarhet og like rammevilkår i reformen vil ikke endringene i inntektssystemet påvirke størrelsen på inndelingstilskuddet i kommunereformen. Størrelsen på inndelingstilskuddet blir beregnet ut fra inntektssystemet i 2016 for alle kommuner som blir slått sammen i reformperioden. Departementet legger til grunn at inndelingstilskudd for framtidige sammenslåinger vil følge tidligere praksis.

Inndelingstilskuddet gis for å sikre at kommunene får tid til å tilpasse driften i den nye kommunen i en overgangsperiode. Samtidig låser det dagens inntektsfordeling mellom kommunene i lang tid framover, noe som kan oppleves som ugunstig for kommunesektoren som helhet. Det kan også stilles spørsmål ved om lengden på dagens inndelingstilskudd gjør at kommunene bruker lengre tid enn nødvendig på å hente ut gevinstene av en sammenslåing. Dette kan tale for en nedkorting av lengden på inndelingstilskuddet.

Departementet foreslo i Prop. 121 S (2014–2015) at ordningen med inndelingstilskudd vil bli strammet inn etter reformperioden. Departementet legger til grunn at det framover ikke vil være mulig å prioritere like gunstige ordninger som har vært gjeldende i denne reformen som følge av mindre handlingsrom i finanspolitikken.

I proposisjonen er det vist til ulike måter kommunereformen kan tas videre. Departementet har ikke tatt nærmere stilling til framgangsmåte. Departementet vil komme tilbake til dette i kommuneproposisjonen for 2019.

1.8 Økonomiske og administrative konsekvenser

I proposisjonen vises det til at kommunereformen vil ha store økonomiske og administrative konsekvenser, både på kort og lang sikt. Det vil være konsekvenser både for kommunene som er direkte berørt av en sammenslåing, og for ulike statlige etater. På lang sikt er det ventet at en kommunestruktur med færre og større kommuner vil gi en mer effektiv forvaltning.

De kommunene som skal slå seg sammen, vil i en overgangsperiode ha økte kostnader knyttet til sammenslåingsprosessen og omstillingen til en ny kommune. Departementet gir støtte til kommuner som blir vedtatt slått sammen for å dekke disse omstillings- og prosesskostnadene. I statsbudsjettet for 2017 er det satt av 1 mrd. kroner til å dekke engangskostnader i kommunereformen. Dersom Stortinget vedtar sammenslåingene som er foreslått i denne proposisjonen, vil det utløse om lag 1,27 mrd. kroner i engangskostnader i 2017. Departementet vil komme tilbake med tilleggsbehovet i revidert nasjonalbudsjett.

Departementet vil også utbetale reformstøtte til de nye sammenslåtte kommunene i 2020, eventuelt 2019. Dersom Stortinget vedtar sammenslåingene som er foreslått i denne proposisjonen vil det utløse om lag 730 mill. kroner i reformstøtte. Dette vil bli fulgt opp i de ordinære budsjettprosessene.

Departementet legger til grunn at sammenslåing av kommuner omfattes av arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse (kapittel 16), og at anstattes rettigheter vil bli ivarettatt i henhold til dette.

Kommunesammenslåinger medfører en rekke endringer i ulike datasystemer, både statlige og kommunale. Nye kommunenummer er en av hovedårsakene til dette. Dette vil sannsynligvis være mest ressurskrevende for de store statlige registreierne Statens kartverk, Skattedirektoratet og Brønnøysundregistrene, og for de statlige etatene som benytter seg av disse registrene. Virksomheter med mange og komplekse systemer, slik som for eksempel Arbeids- og velferdsetaten, vil også bli påvirket av dette.

Det er viktig at berørte statlige etater starter tidlig med nødvendige oppdateringer og justeringer i ulike systemer i årene fram mot 2020, da det vil bli mange sammenslåinger av både kommuner og fylkeskommuner. Det har vist seg krevende å komme fram til presise kostnadsanslag, men godt planmessig arbeid kan bidra til å dempe utgiftsbehovet som følger av endringene i kommunenummer. For å bistå i dette arbeidet har Kartverket fått en rolle som teknisk koordinator for kommunereformen.

Kartverket leder blant annet et samarbeidsforum der 15 statlige etater, virksomheter og systemeiere, samt departementet og KS, møtes jevnlig for å utveksle informasjon og drøfte problemstillinger knyttet til arbeidet med den digitale gjennomføringen av kommunereformen.

Forslagene til sammenslåinger i denne proposisjonen medfører behov for endring av enkelte politidistriktsgrenser, slik at den nye sammenslåtte kommunen vil tilhøre ett politidistrikt. Endringene har økonomiske og administrative konsekvenser på grunn av endring i politiets IKT-systemer og administrativ flytting av personell.

Eventuelle justeringer i rettskretsinnndelingen som følge av endringer i kommunestrukturen vil også kunne medføre betydelige økonomiske og administrative konsekvenser for domstolene, særlig grunnet dommernes embetsvern og mulige behov for lokalutvidelser.

Dersom endringer i kommunestrukturen utløser ytterligere behov for å endre statlige inndelinger, vil det bli gjort en vurdering i hvert enkelt tilfelle.

De budsjettmessige konsekvensene av kommunereformen vil bli behandlet i de ordinære budsjettprosessene.

2. Komiteens si handsaming

Komiteen heldt 2. mai 2017 open høyring om saka. Følgjande organisasjonar deltok: KS, Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Hordaland fylkeskommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Rogaland fylkeskommune, Hedmark fylkeskommune, Oppland fylkeskommune, Akershus fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune, Østfold fylkeskommune, Oslo kommune, Kraftfylka, NHO, NHO Transport, Arbeidsgiverforeningen Spekter, Fellesorganisasjonen (FO), UNIO, Akademikerne, Rindal kommune, Norges skogeierforbund, Norges handikapforbund, Domstoladministrasjonen, Næringsarena Hålogaland, Sjømat Norge, Norsk teater- og orkesterforening, Danse- og teatersentrum, Norske dansekunstnere, Jeunesses Musicales Norway, Norsk friluftsliv, Sabima og Sametinget.

3. Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirin Sund, frå Høgre, Frode Helgerud, Frank J. Jenssen, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, frå Framstegspartiet, Peter N. Myhre og leiaren Helge André Njåstad, frå Kristeleg Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, frå Senterpartiet, Heidi Greni, frå Venstre, André N. Skjelstad, og frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Prop. 96 S (2016–2017).

3.1 Kommunereformen – behov og mål

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, viser til at kommunereformen som vert gjennomført i denne stortingsperioden, kjem som eit resultat av at programprosessane til flei-

re parti våren 2013 peika på behovet for ei kommunereform. På partia sine landsmøte er det i hovudsak lokalpolitikarar som er delegatar, så ein kan trygt slå fast at ynsket om kommunereform kjem nedanfrå og opp og ikkje motsett når landsmøta til Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre alle stemte for programformuleringar som peika på behov.

Fleirtalet viser til at regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti og Venstre i Nydalen tidleg gjekk ut med at det var semje om å gjennomføre ei kommunereform i denne perioden. Arbeidarpartiet har også slutta seg til merknader som byggjer opp under at kommunar må ta nabopraten.

Fleirtalet viser til at dette er ei endring frå 90-talet, då all kommunesamanslåing i Noreg har basert seg på 100 pst. frivillighet.

Fleirtalet viser til proposisjonen som gjev ein god gjennomgang av prosessen og kriteria for ein god kommunestruktur.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at deres respektive partier er for endringer i kommunestrukturen og støtter de frivillige sammenslåingene. Disse medlemmer støtter at kommuner slår seg sammen der det gir bedre tjenester til innbyggerne. Disse medlemmer har støttet at kommunene snakker sammen for å se på om kommunegrensene hindrer et bedre tilbud til innbygere og næringsliv lokalt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er grunn til å rose de folkevalgte lokalt for den jobben de har gjort i sine lokalsamfunn. Gode lokale prosesser har ført til frivillige sammenslåinger. Disse medlemmer vil peke på at ulike partier har gått i front i mange kommuner der det blir sammenslåing.

Disse medlemmer mener at frivillighet gir best resultat. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke tvangssammenslåinger av kommuner. Dette bryter med hele prinsippet og utgangspunktet i reformen, nemlig at den skulle bygge på frivillighet.

Disse medlemmer viser til at Stortinget la til grunn at kommunereformen skulle baseres på frivillighet og lokale prosesser. Siden kommunereformen først ble behandlet av Stortinget våren 2014, og til i dag, har frivillighetsperspektivet blitt mer og mer svekket.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti hele tiden har vært for en kommunereform. Kristelig Folkeparti

har valgt å basere seg på frivillighetsprinsippet og støtter ingen av vedtakene som medfører sammenslåing mot kommunestyrets vilje.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at en undersøkelse gjennomført av Kommunal Rapport viser at 76 pst. av lokalpolitikkerne er misfornøyde med regjeringens gjennomføring av reformen. Disse medlemmer mener dette er et uttrykk for misnøye med blant annet regjeringens stramme tidsfrister, økonomiske gulrøtter med kort holdbarhet, Fylkesmennes rolle og endrede spilleregler underveis i prosessen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke regjeringens opplegg til kommunereform. Rammene som er gitt for kommunereformen, har et altfor snevert perspektiv i vurderingen av kommunenes rolle i vårt samfunn. Kommunenes rolle som lokal samfunnsutvikler er ikke vektlagt på en tilfredsstillende måte. Kommunene i både bygd og by er rammen for lokalsamfunn hvor næringsliv, organisasjonsliv, kulturliv og offentlig sektor virker sammen. Kommunenes betydning for distriktspolitikken er heller ikke vurdert.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for reformer som styrker kommunene i løsningen av tjenestetilbudet til innbyggerne og som samfunnsutvikler.

Komiteen viser til sine respektive merknader og forslag i Innst. 46 S (2016–2017) vedrørende Representantforslag 68 S (2015–2016) fra Helga Pedersen, Stein Erik Lauvås, Marianne Aasen og Ruth Grung om en kompetansereform for kommunene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er behov for å redusere omfanget av statlig styring av kommunenes oppgaveløsning. En slik styrking av kommunenes rolle i den offentlige forvaltningen er ikke et spørsmål om strukturendringer, men om vilje til desentralisering av makt og myndighet fra statlig til lokalt nivå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at de økonomiske virkemidlene er sterkt utvidet ved at inntektssystemet for kommunene ble endret for å bidra til kommunesammenslåinger, og gjennom innføring av flere nye tiltak som infrastrukturtilskudd og regionsentertilskudd til sammenslåtte kommuner. Fylkesmannens rolle er

endret fra å være prosessveileder til å bli pådriver for sammenslåingsvedtak.

Komiteen viser til sine forslag og merknader under behandlingen av Innst. 300 S (2013–2014) og Innst. 375 S (2015–2016).

3.2 Kommunesektoren i dag

Komiteen viser til at departementet har brukt ekstern kompetanse for å gje eit situasjonsbilette av kommunesektoren før kommunereforma. Dette er nyttig informasjon å ha også i dag, men òg i framtida når effekten av kommunereforma skal vurderast.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, viser til at rapportane gjev oss mange interessante funn frå kommunesektoren, og at rapporten i sin heilskap også underbyggjer behovet for å gjennomføre ei kommunereform.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen i januar 2014 nedsatte et ekspertutvalg som skulle foreslå kriterier for gjennomføring av kommunereformen. Utvalget la fram følgende anbefalinger for en god kommunestruktur:

- Kommunene bør ha minst 15 000–20 000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning.
- Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder.
- Staten bør redusere detaljstyringen, og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer.

Disse medlemmer viser til at ekspertutvalget fikk tre måneder på seg til å fremme sine forslag. Utvalget var smalt sammensatt, bl.a. uten representasjon fra kommunene, og utvalgets innstilling ble ikke sendt på høring.

Disse medlemmer mener det er uheldig at gjennomføringen av en så omfattende reform, med store konsekvenser for mennesker og lokalsamfunn i hele landet, ble forberedt og gjennomført på et så svakt faglig grunnlag.

Komiteen viser til at regjeringa beskrev rammene for reforma i Kommuneproposisjonen 2015, og at Stortinget gjennom handsaminga av denne i juni 2014 slutta seg til reforma og prosessen.

Komiteen viser til at reforma baserer seg på økonomiske gulrøtter frå staten, lokale prosessar og initiativ. Komiteen viser til at Fylkesmennene av storting og regjering fekk oppmoding om å vere ein aktiv part i reforma og kome med ei tilråding.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, er i hovudsak nøgd med arbeidet som kommunane og Fylkesmennene har gjort i reformarbeidet. Fleirtalet viser til at dette er nyttig for alle å gå gjennom uansett utfall, då prosessen gjev nyttig kunnskap for kommunane.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er grunn til å rose de folkevalgte lokalt for den jobben de har gjort i sine lokalsamfunn. Dette er og har vært krevende prosesser, og de fortjener stor anerkjennelse. I mange kommuner blir det frivillig kommunesammenslåinger etter gode lokale prosesser.

Komiteen viser til at det har vore fokus på samisk språk og interesser i kommunereforma. Komiteen er nøgd med at regjeringa har konsulert Sametinget.

Komiteen viser også til at nynorsk har hatt fokus i reformarbeidet, og at LNK (Landsamanslutninga for nynorske kommunar) har hatt ei rolle i kommunereformarbeidet, og at staten kvart år i reforma har ytt tilskott til organisasjonen mellom anna for å ivareta den funksjonen.

Komiteen viser til at det tidleg i reformprosessen vart presentert økonomiske verkemiddel. Komiteen viser til at det i tillegg er lagt fleire verkemiddel på plass gjennom prosessen, som regionsentertilskott og midlar til infrastruktur.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, viser til at dette viser at reforma har vore levande, og at Stortinget har lytta på innspel undervegs frå kommunane.

Fleirtalet er nøgd med at virkemidla vert stilte til rådvelde for alle samanslåingar som får vedtak i Stortinget i juni 2017 eller vedtak i kongeleg resolusjon før utløpet av 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at deres respektive partier støtter de økonomiske virkemidlene i reformen, som reformstøtte, engangsstøtte og inndelingstilskudd. Disse medlemmer har imidlertid, i likhet med regjeringens opprinnelige synspunkt, stilt seg kritiske til at kommuner som slår seg sammen, skal premieres med infrastrukturtiltak. Disse medlemmer mener det er behov for bedre infrastruktur i alle kommuner, ikke bare der det blir kommunesammenslåing.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er kritikkverdig at regjeringen flere ganger har endret forutsetninger, spesielt de økonomiske, for gjennomføring av kommunereformprosessen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at kommunene i utgangspunktet fikk frist til 1. juni 2016 med å avslutte lokale prosesser og konkludere om de ønsket å slå seg sammen med én eller flere nabokommuner. Denne fristen har blitt opphevet, og det er særlig grunn til å kritisere at Fylkesmennene etter 1. juli 2016 har fått mandat til å videreføre lokale prosesser for å få til såkalt «frivillige løsninger».

Disse medlemmer viser til at de økonomiske virkemidlene i reformperioden som ble presentert i Kommuneproposisjonen 2015, var dekning av engangskostnader, reformstøtte og inndelingstilskuddet. I tillegg ble det vist til at forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene vil bli sett i sammenheng med kommunereformen. Forutsigbarheten for kommunene er blitt svekket ved at det senere er kommet til flere nye økonomiske «gulrøtter» for å sette økt fart i reformprosessen. Det er svært uheldig at store og ekstra overføringer til sammenslåtte kommuner vil bli belastet kommunerammen. Dette betyr at alle norske kommuner i en årrekke framover får redusert sine overføringer for å delta i betalingen av kostnadene ved kommunereformen.

3.3 Nye kommunar

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, viser til at utgangspunktet for kommunereforma har vore lokale prosesser. Fleirtalet viser til at samarbeidspartia i februar la fram ei avtale om kommune- og regionreforma. Reformene er basert på frivilligheit der Stortinget har sett det nødvendig å skjere igjennom i nokre tilfelle.

Fleirtalet viser til at kommunereforma langt på veg beviser at lokalbefolkninga og kommunepolitikarar tek ansvar for at utviklinga i Noreg går i riktig retning. Kommunereforma begynner no å ta form, og med meir enn 94 kommunar i 39 samanslåingar vil kommunekartet sjå annleis ut i 2020. Dette er ei reform som er sett til liv av kommunane sjølve, der ordførarar og innbyggjarar har tatt utfordringane med kommunestrukturen på alvor.

Fleirtalet viser til at mykje har forandra seg sidan den siste store kommunereforma på 60-talet, blant anna befolkningsmønster, kommunikasjonsmolegheiter, næringsstruktur, velferdsbehov, forventningar til kommunen og behovet for kompetan-

se. Kommunereforma vert gjennomført for å møte dei endra føresetnadene og for å skape sterke kommunar som vil møte notidas og framtidens forventningar til kommunane.

Eit anna fleirtal, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre, viser til at det pr. 1. januar 2017 var litt over 1,6 millionar innbyggjarar i dei kommunane som vert slått saman 1. januar 2020.

Dette fleirtalet viser til avtalen mellom regjeringspartia og Venstre om unntak frå hovudregelen om kommunesamanslåing i eit fåtals tilfelle. Det er ti grupper av kommunar der dette unntaket er brukt og i tråd med signala som vart gjevne i 2014 som sa i hovudsak frivilligheit. Dette fleirtalet viser til at desse unntaka er godt grunngjevne av departementet og Fylkesmennene, og viser til desse.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at antallet kommuner i Norge vil bli redusert fra 428 før kommunereformen til 356 etter at reformen er gjennomført. Regjeringens ekspertutvalg mente antallet kommuner i Norge burde ned mot 100, og fikk støtte fra regjeringen når det gjaldt prinsippene for sine vurderinger bak dette forslaget.

Disse medlemmer viser til at tall fra Nordlandsforskning viser at det ved utgangen av 2016 var gjennomført folkeavstemninger om kommunesamanslåing i 210 kommuner. I 145 kommuner ble det nei-flertall, mens det ble ja-flertall i 60 kommuner. Én kommune hadde like mange ja som nei-stemmer, og i fire kommuner ble det stemt over ulike alternativ. Sett i lys av målene for reformen er kommunereformen mislykket.

Grensejustering

Komiteen viser til at denne proposisjonen og prosessen ikkje har omhandla grensejusteringar sjølv om nokre av Fylkesmennene har peika også på slike. Komiteen viser til at departementet i ettertid innanfor sine fullmakter fylgjer opp initiativ om grensejusteringar. Komiteen meiner at slike grensejusteringar skal vurderast ut frå lokale initiativ frå kommunar eller grendelag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til henvendelse til komiteen fra partiene i Ås kommunestyre og til vedtak fra 1. februar 2017 om at:

«Ås kommune fraråder å foreta større grenseendringer. Det ødelegger våre forutsetninger for å forbli en robust kommune og er følgelig i strid med

kommunereformens målsettinger(K-sak 1/17).»

En eventuell gjennomføring av en så omfattende grenseendring som skissert for Ås kommune må betraktes som en tvangsdeling, og er et tvangstiltak på linje med tvangssammenslåing mot kommuners egne vedtak.

Flertallet viser til at i henhold til inndelingsloven skal departementet vurdere omfanget av utredning, men kommunene skal gi nødvendige opplysninger og bidra til saksforberedelsene. Vedtak etter denne loven skal bygge på prinsippet om lokal medvirkning. Inndelingsloven sier at kommunene som er berørt, skal få uttale seg. Forslaget om grenseendring kom i etterkant av forhandlingene om kommunesamanslåing. En slik endring har derfor aldri vært utredet eller diskutert mellom de berørte parter.

I inndelingsloven heter det at kommunestyret bør innhente innbyggernes synspunkt på forslag til grenseendring. Det bør foreligge en høring som skal legges fram for innbyggerne gjennom folkeavstemning, spørreundersøkelse eller på andre måter.

Flertallet mener derfor at en slik grensejustering som er skissert for Ås kommune, ikke bør gjennomføres, og at før eventuelt vedtak fattes, må kommunestyret og befolkningen høres, og ved konflikt bør saken behandles i Stortinget.

Flertallet vil advare mot en grensejustering slik Fylkesmannen tilrår for Ås og Ski fordi dette vil gi en betydelig svekkelse av Ås kommune, noe som er klart i strid med kommunereformens hensikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det er sammenslåing av kommuner som er tema for Stortingets behandling nå. Proposisjonen gjengir Fylkesmennenes synspunkt på blant annet grensejusteringer, også knyttet til Ås, men det er ikke tatt stilling til hverken denne eller andre innspill i proposisjonen. Disse medlemmer forutsetter at eventuelle senere grensejusteringer eller delinger behandles etter inndelingslovas bestemmelser. Hvis departementet eller andre tar slike initiativ, vil dette både medføre utredning og involvering av blant annet alle berørte kommuner.

Kommunar – samanslåing

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre, viser til oversikta i proposisjonen over dei frivillige kommunesamanslåingane og tillegg av ti tilfelle der det er avtale mellom regjeringspartia og Venstre om å etablere nye kommunar ut frå regionale omsyn. Fleirtalet sluttar seg til desse kommunesamanslåingane.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, forutsetter at regjeringen skal legge til rette for møte i fellesnemda så snart som mulig og senest 1. juli. Enighet om funksjonsfordeling og andre ting som skal være avklart mellom kommunene, bør være endelig besluttet og avklart før 25. august. Stortinget ber regjeringen sørge for at det tilrettelegges for rask prosess.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen har lagt opp til at Stortinget denne gang fatter alle vedtak om sammenslåing og delinger, selv i de tilfellene hvor myndigheten etter inndelingsloven ligger hos Kongen i statsråd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti støtter frivillige sammenslåinger der det er fattet gjensidig vedtak lokalt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti støtter derfor forslagene under romertall I og II i forslaget fra regjeringen, jf. innstillingens forslag til vedtak bokstav A og B, unntatt bokstav A romertall XXIV.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter regjeringens forslag i proposisjonen under romertall I med unntak av T, samt romertall II.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke regjeringens forslag om sammenslåing av Skedsmo, Fet og Sørum, med den begrunnelse at det ikke er tilslutning lokalt til denne sammenslåingen.

Disse medlemmer støtter ikke regjeringens forslag om sammenslåing av Mandal, Marnardal og Lindesnes, med begrunnelse i at det ikke er tilslutning lokalt til denne sammenslåingen.

Disse medlemmer støtter ikke regjeringens forslag om sammenslåing av Kristiansand, Søgne og Songdalen, med begrunnelse i at det ikke er tilslutning lokalt til denne sammenslåingen.

Disse medlemmer viser til at to av tre kommuner i den foreslåtte sammenslåingen av Sogndal, Balestrand og Leikanger ikke støtter dette. Disse medlemmer støtter på den bakgrunn ikke regjeringens forslag om sammenslåing av Sogndal, Balestrand og Leikanger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at Haram kommune vil ligge mellom Sandøy og resten av Nye Ålesund kommune dersom Haram ikke blir en del av denne sammenslåingen. Disse medlemmer legger avgjørende vekt på at man lokalt i Haram kommune ikke ønsker å bli en del av Nye Ålesund kommune. Disse medlemmer støtter en sammenslåing av Ålesund, Sandøy, Skodje og Ørskog, og at Haram fortsetter som egen kommune.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Ålesund kommune, Sandøy kommune, Skodje kommune og Ørskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å slå sammen Vikna, Nærøy, Leka og Bindal. Disse medlemmer viser til at det er sterkt motstand lokalt mot denne foreslåtte sammenslåingen. Disse medlemmer mener at Bindal fortsatt skal være en del av Nordland fylke. Disse medlemmer støtter ikke regjeringens forslag om sammenslåing av Vikna, Nærøy, Leka og Bindal.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om at nordøstsiden av Tysfjord slås sammen med Narvik og Ballangen, mens sørvestsiden av Tysfjord slås sammen med Hamarøy.

Disse medlemmer vil legge til grunn det lokalpolitiske vedtaket i Tysfjord kommune. Disse medlemmer mener på bakgrunn av det at hele Tysfjord kommune samlet må slås sammen med Narvik og Ballangen.

Tysfjord er i dag en samisk forvaltningskommune. Disse medlemmer vurderer det som riktig at hele det samiske området inngår i den nye kommunen, men at det må ses nærmere på hvordan man løser eventuelle utfordringer knyttet til samisk språk og kultur.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Tysfjord kommune, Narvik kommune og Ballangen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Disse medlemmer vil på bakgrunn av de lokalpolitiske vedtakene i kommunene på Senja anbefale en sammenslåing av Tranøy, Lenvik og Berg, og at Torsken fortsetter som egen kommune.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Tranøy kommune, Lenvik kommune og Berg kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg avtalen mellom regjeringspartiene og Venstre som legger opp til å slå sammen kommuner der det ikke er lokal tilslutning til sammenslåing. Disse medlemmer vil åpne for at tvangssammenslåtte kommuner kan søke om å få omgjort eventuelle tvangsvedtak. Disse medlemmer vil støtte frivillige kommunesammenslåinger som er vedtatt og igangsatt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at deres respektive partier i hele kommunereformprosessen har lagt til grunn at kommunesammenslåinger skal være basert på frivillighet og lokale initiativ. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil derfor støtte sammenslåinger som er gitt tilslutning fra kommunestyrene i alle de berørte kommunene. Disse medlemmer vil imidlertid gi uttrykk for at regjeringens gjennomføring av reformprosessen har skapt tvil om en del av vedtakene bygger på reell frivillighet. Endringene i inntektsystemet for å tilpasse det til sammenslåtte kommuner og regjeringens bruk av Fylkesmennene som pådriver er eksempler på at regjeringen har brukt både pisk og gulrot for å presse gjennom såkalt frivillige sammenslåinger.

Disse medlemmer går imot forslag om bruk av tvang og vil derfor stemme imot forslag til følgende sammenslåinger:

1. Spydeberg, Eidsberg, Hobøl og Askim til en ny kommune i Indre Østfold
2. Skedsmo, Sørumsand og Fet til en ny kommune på Nedre Romerike
3. Mandal, Marnadal og Lindesnes til Nye Lindesnes kommune
4. Kristiansand, Søgne og Sogndalen til Kristiansand kommune
5. Balestrand, Leikanger og Sogndal til Sogn kommune
6. Haram, Ålesund, Skodje, Sandøy og Ørskog til Ålesund kommune
7. Ørland og Bjugn til ny kommune på Fosen
8. Nærøy, Vikna, Leka og Bindal til Ytre Namdalen kommune
9. Lenvik, Torsken, Berg og Tranøy til ny kommune på Senja
10. Tysfjord, deling med en del av kommunen til Hamarøy og en del til Ballangen/Narvik.

Disse medlemmer viser til at deres respektive partier legger til grunn at kommunesammenslåinger skal være basert på frivillighet og lokale initiativ. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil derfor medvirke til at kommunesammenslåinger som er

vedtatt i stortingsperioden 2013–2017, skal oppheves dersom kommuner sjøl ønsker det.

Disse medlemmer legger til grunn at dersom det er kommuner som ønsker å slå seg sammen blant dem som inngår i oversikten over de tvangssammenslåtte kommunene, blir det opp til disse kommunene å ta opp igjen forhandlinger og fremme forslag om frivillig sammenslåing etter inndelingslovens bestemmelser.

SÆRSKILD VURDERING AV ENKELTKOMMUNAR

Indre Østfold:

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til regjeringens brev til komiteen datert 23. mai med vurdering av sammenslåing av Trøgstad kommune med Eidsberg, Hobøl, Askim og Spydeberg. Bakgrunnen er at Trøgstad kommunestyre 16. mai fattet vedtak om å få inngå i den nye kommunen i Indre Østfold. Disse medlemmer merker seg at Fylkesmannen i sin tilråding til departementet 29. september 2016 skrev at Trøgstad har en kommunestørrelse som tilsier at kommunen i liten grad har grunnlag for fagmiljøer som kan utøve profesjonalitet, tilby bredde i tjenestetilbud og skape utvikling. Disse medlemmer viser videre til departementets vurdering i brevet:

«Departementet viser til de lokale prosessene, fylkesmannens vurdering og positivt vedtak i kommunestyret i Trøgstad, og er positive til en sammenslåing mellom Trøgstad kommune og Hobøl, Askim, Spydeberg og Eidsberg kommuner. En slik sammenslåing vil gi en sterk kommune i Indre Østfold. Disse kommunene har i dag mye samarbeid og det er relativt korte avstander. En kommune bestående av de fem vil bidra til en mer helhetlig og hensiktsmessig areal- og samfunnsplanlegging i Indre Østfold. Fagmiljøene vil bli større og bidra til gode tjenester til innbyggerne. Kommunen vil kunne bli enda mer attraktiv for å tiltrekke seg god kompetanse, og vil kunne legge godt til rette for bedrifter og arbeidsplasser. Departementet mener derfor at Trøgstad kommune bør innlemmes i forslaget om sammenslåing av Eidsberg, Spydeberg, Hobøl og Askim, ved behandlingen i Stortinget i juni.»

Disse medlemmer er enige med departementet i vurderingen og velger å legge Trøgstad kommune inn i den nye kommunen.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Askim kommune, Hobøl kommune, Spydeberg kommune, Eidsberg kommune og Trøgstad kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen foreslår at Askim

kommune, Hobøl kommune, Spydeberg kommune og Eidsberg kommune slås sammen fra 1. januar 2020. Disse medlemmer er kjent med at det også er lokal tilslutning i Trøgstad kommune til å gå inn i denne nye kommunen.

Disse medlemmer viser til at Spydeberg kommune ikke har avklart om det er lokal tilslutning til at kommunen går inn i denne nye kommunen, og at det er bebudet en folkeavstemning om dette. Dette er en klar svakhet når Stortinget skal anbefale eller ikke anbefale denne sammenslåingen. Disse medlemmer viser til at kommunen deltar aktivt i sammenslåingsprosessen.

Disse medlemmer legger til grunn prinsippet om frivillighet ved kommunesammenslåing. Disse medlemmer støtter denne sammenslåingen under forutsetning av at det er lokal tilslutning til dette i Spydeberg kommune. Disse medlemmer mener man burde avvende beslutningen til den varslede folkeavstemningen er gjennomført med påfølgende vedtak i kommunestyret. Deretter kan regjeringen i henhold til inndelingsloven sanksjonere sammenslåingen.

På den bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Askim kommune, Hobøl kommune, Eidsberg kommune og Trøgstad kommune slås sammen fra 1. januar 2020. Gitt lokal tilslutning inkluderes Spydeberg kommune i denne sammenslåingen. Dette kan gjøres av Kongen i statsråd i henhold til inndelingsloven.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet vil stemme imot sammenslåing av Eidsberg, Askim, Spydeberg og Hobøl, da dette ikke er en frivillig sammenslåing. Senterpartiet vil derfor heller ikke støtte at Trøgstad vedtas innlemmet i en ny storkommune for Indre Østfold.

Kystkommune i Sogn og Fjordane – Vågsøy og Flora:

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at kommunene Flora og Vågsøy begge har gjensidige positive vedtak om sammenslåing for å skape en sterk kystkommune i Sogn og Fjordane. Disse medlemmer viser til at departementet i kommuneproposisjonen for 2018 omtaler denne sammenslåingen og der foreslår en ytterligere utgreiing der også kommunen Bremanger blir vurdert. Disse medlemmer er enige i at det vil være fornuftig og nyttig kunnskap for alle tre kommunene å ha, og tilrår at den prosessen blir gjennomført som skissert.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre vil likevel nå også tilrå at den frivillige sammenslåingen mellom Vågsøy og Flora godkjennes, da dette vil sikre mer midler til de prosessene de uansett må gjennom og muligheten til å søke om infrastrukturmidler m.m.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det i Flora kommune og Vågsøy kommune er gjensidige vedtak om sammenslåing. Disse medlemmer støtter derfor en sammenslåing av disse to kommunene. Disse medlemmer legger til grunn prinsippet om frivillighet ved kommunesammenslåing, og Stortinget må derfor respektere at Bremanger kommune ikke har ønsket å slå seg sammen med nabokommunene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, fremmer derfor følgende forslag:

«Vågsøy kommune og Flora kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.»

Fosen

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det foreslås sammenslåing av hhv. Ørland og Bjugn samt Roan og Åfjord kommuner fra senest 1. januar 2020. Rissa og Leksvik kommuner er tidligere vedtatt slått sammen til Indre Fosen kommune fra 1. januar 2018. Disse medlemmer viser til at Fylkesmannen, med støtte fra departementet og i samarbeid med alle syv kommunene på Fosen (inkl. Osen), har gjennomført et utredningsarbeid for å se nærmere på mulighetene som kan oppstå ved en sammenslåing av alle kommunene.

Disse medlemmer viser til omtale av utredningen i Kommuneproposisjonen 2018 (Prop. 128 S (2016–2017):

«Utredningen peker på flere fordeler ved én samlet Fosen kommune, blant annet økt gjennomførings- evne som samfunnsutvikler, bedre forutsetninger for gode og likeverdige velferdstjenester til alle innbyggerne, økonomisk tyngde og stor finansiell kapasitet, økt regional og nasjonal påvirkningskraft samt demokratiske gevinster ved at alle interne samarbeidsordninger på Fosen legges inn under direkte folkevalgt styring. Utredningen konkluderer med at fordelene ved én kommune er større enn de mulige ulempene, også sammenliknet med det foreliggende forslaget i Prop. 96 S om fire kommuner på Fosen fra 2020. (...) Utredningen konkluderer derfor med at Fosen som én kommune, eventuelt med unntak av Osen, er det beste alternativet for sammenslåing, og at sammenslåingen bør vedtas av Stortinget våren 2017, med ikrafttredelse fra 2022.»

Disse medlemmer mener det vil være positivt om kommunene på Fosen arbeider videre med muligheten for en større sammenslåing på sikt, men registrerer at den lokalpolitiske behandlingen etter fremleggelsen av utredningen ikke gir grunnlag for å beslutte dette nå. Disse medlemmer støtter derfor forslagene om sammenslåinger på Fosen slik dette fremgår av proposisjonen.

Disse medlemmer viser til enighet mellom Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre om sammenslåing av henholdsvis Ørland/Bjugn, Åfjord/Roan og Rissa/Leksvik.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke regjeringens forslag om sammenslåing av Bjugn kommune og Ørlandet kommune, med begrunnelse i at det ikke er tilslutning lokalt til denne sammenslåingen. Disse medlemmer viser også til at Rissa og Leksvik kommuner fra 1. januar 2018 utgjør nye Indre Fosen kommune.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at disse medlemmer vil stemme imot sammenslåing av Roan og Åfjord kommuner, da Åfjord etter vedtaket om sammenslåing med Roan har søkt om sammenslåing med Bjugn. Roan har vedtatt at en sammenslåing som også omfatter Bjugn, er uaktuelt.

Bodø/Steigen

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til at både Steigen og Bodø kommuner den siste tiden har hatt nye kommunestyremøter om kommunereformen. Steigen kommunestyre gjorde vedtak om at de ønsker sammenslåing. Bodø kommunestyre gjorde vedtak om at de ikke ønsker dette. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i brev til komiteen faglig anbefalt sammenslåingen. Disse medlemmer tar kommunestyrevedtaket i Bodø til etterretning og foreslår ikke sammenslåing av Bodø og Steigen nå.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til de lokale prosessene mellom Bodø og Steigen kommuner og departementets brev av 24. mai 2017. Disse medlemmer viser til at kommunestyret i Steigen har fattet et positivt vedtak om ønske om sammenslåing med Bodø kommune. Bodø kommune har tidligere åpnet for dette, men disse medlemmer har imidlertid merket seg at bystyret i Bodø i sitt siste vedtak uttrykker at man ikke ønsker en slik sammenslåing, begrunnet i folkeavstemningene i Steigen.

Disse medlemmer deler departementets og Fylkesmannens vurderinger om situasjonen til Steigen kommune, og er positive til en sammenslåing av Bodø og Steigen kommuner. Det fremstår som viktig og nødvendig for Steigen kommune å bli en del av en større enhet, slik at innbyggerne sikres gode og likeverdige tjenester også i fremtiden. Disse medlemmer viser til at Fylkesmannen i sin vurdering vektlegger den økonomiske situasjonen i Steigen som en viktig begrunnelse for sammenslåingen. Disse medlemmer har merket seg at hensynet til innbyggernes tjenestetilbud og økonomi også er en argumentasjon som fremføres av flertallet i kommunestyret i Steigen, som mener en sammenslåing med Bodø er nødvendig. Disse medlemmer mener en ny kommune bestående av Bodø og Steigen vil bli en viktig kyst- og havbrukskommune.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Bodø kommune og Steigen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen åpner for å slå sammen Steigen kommune og Bodø kommune på tross av lokal motstand. Disse medlemmer støtter ikke en sammenslåing av Steigen kommune og Bodø kommune, med begrunnelse i at det ikke er lokal tilslutning til denne sammenslåingen. Disse medlemmer registrerer at dette føyer seg inn i rekken av sammenslåinger der regjeringspartiene ikke lytter til den lokale viljen.

Øvrige forslag om kommunesammenslåinger fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til merknader og forslag foran, proposisjonens forslag til vedtak romertall III bokstav B–J og fremmer følgende forslag:

«Skedsmo kommune, Fet kommune og Sørums kommuner slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Mandal kommune, Marnardal kommune og Lindesnes kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Kristiansand kommune, Søgne kommune og Songdalen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Ålesund kommune, Sandøy kommune, Skodje kommune, Haram kommune og Ørskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Sogndal kommune, Balestrand kommune og Leikanger kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Bjugn kommune og Ørland kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Vikna kommune, Nærøy kommune, Leka kommune og Bindal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Fylkesgrensen mellom Trøndelag og Nordland justeres slik at den nye kommunen blir en del av Trøndelag fylke.»

«Tysfjord kommune blir delt i to deler, og hver del blir lagt til andre kommuner.

Narvik kommune, Ballangen kommune og del av Tysfjord kommune (nordøstsiden) slås sammen fra 1. januar 2020.

Hamarøy kommune og del av Tysfjord kommune (sørvestsiden) slås sammen fra 1. januar 2020.»

«Tranøy kommune, Lenvik kommune, Berg kommune og Torsken kommune slås sammen fra 1. januar 2020.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at enkelte av sammenslåingsforslagene har kommet inn helt på tampen av behandlingen i komiteen, noe som har gjort det umulig å gå gjennom relevante dokumenter og lokale prosesser for å forsikre seg om at dette er frivillige sammenslåinger, der bl.a. premisset kan være at en kommune som er imot sammenslåing, blir inneklemt. Dette medlem vil derfor ikke ta stilling til disse forslagene i innstillingen, men komme tilbake til det under avstemningen i Stortinget.

3.4 Fylkesmennenes omtale av behov for større og sterkere kommunar

Komiteen viser til at regjeringa i proposisjonen gjev ei god oversikt over Fylkesmennene sine faglege innspel og omtalar. Komiteen merker seg at Fylkesmennene går betydeleg lenger enn stortingsfleirtalet i å peike på behov for ny kommunestruktur.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, ber kommunar som er omtalte, men som ikkje har gjort vedtak, om å ha med

seg Fylkesmennene sine innspel i vidare vurderingar om tenestetilbod og utvikling for samfunnet.

Fleirtalet takkar Fylkesmennene for godt arbeid med reforma og gode faglege innspel som har vore til stor hjelp.

Fleirtalet viser til at Fylkesmennene sit tett på Kommune-Noreg og har spesielt god kjennskap til kva som rører seg i kommunane. Difor er Fylkesmennene sine betraktningar og råd særleg interessante og viktige.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det ikke er grunnlag for å be om at kommuner som er omfattet av Fylkesmennenes forslag til vidare prosesser, skal føle seg bundet av dette. Det er gjennomført et stort utredningsarbeid i kommunene som har krevd store ressurser og tatt stor oppmerksomhet. Kommunene må nå gis tid og rom til å rette oppmerksomheten mot sine primære oppgaver gjennom å utvikle velferdstjenestene og ivareta oppgavene som lokal samfunnsutvikler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil være positive til lokale initiativ til kommune- og fylkessammenslåing og forsterke støtteordninger til dette.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er grunner til å videreføre kommunereformen, fremdeles med den forutsetningen at den ikke skal være en sentraliseringsreform, men en velferdsreform.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener at et sterkere lokaldemokrati alltid må være et hovedmål ved endring av kommunestruktur. Gode frivillige lokale prosesser skal være utgangspunktet for endringer av kommunestruktur. De økonomiske incentivene for kommunereformen må videreføres i perioden 2017–2021 for å legge til rette for at kommuner som ikke kom i havn med eller ikke gjennomførte frivillige prosesser, skal kunne gjøre dette i denne perioden. For kommuner med stor geografisk utstrekning og spredt bosetting eller perifer beliggenhet, kan det være lite å hente på sammenslåing med andre. Også slike kommuner, med store smådriftsulemper og avstandskostnader, må sikres økonomisk grunnlag for å gi befolkningen et likeverdig tenestetilbud. Når kommunereformen er gjennomført, må inntektssystemet gjennomgås, og åpenbare skjevfordelinger må rettes opp.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil peke på at det i overgangen mellom val-

get i 2019 og tidspunktet for sammenslåing ved nyttår 2020, kan oppstå et «vakuum» i styringen av de tidligere enkeltkommunene. Dette medlemmer regjeringen komme tilbake, senest i kommune-proposisjonen for 2019, med en omtale av dette, og om nødvendig belyse nødvendige tiltak for Stortinget.

4. Forslag fra mindretal

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Askim kommune, Hobøl kommune, Spydeberg kommune, Eidsberg kommune og Trøgstad kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 2

Skedsmo kommune, Fet kommune og Sørumsdal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 3

Mandal kommune, Marnardal kommune og Lindesnes kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 4

Kristiansand kommune, Søgne kommune og Songdalen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 5

Ålesund kommune, Sandøy kommune, Skodje kommune, Haram kommune og Ørskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 6

Sogndal kommune, Balestrand kommune og Leikanger kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 7

Bjugn kommune og Ørland kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 8

Vikna kommune, Nærøy kommune, Leka kommune og Bindal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Trøndelag og Nordland justeres slik at den nye kommunen blir en del av Trøndelag fylke.

Forslag 9

Tysfjord kommune blir delt i to deler og hver del blir lagt til andre kommuner.

Narvik kommune, Ballangen kommune og del av Tysfjord kommune (nordøstsiden) slås sammen fra 1. januar 2020.

Hamarøy kommune og del av Tysfjord kommune (sørvestsiden) slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 10

Tranøy kommune, Lenvik kommune, Berg kommune og Torsken kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 11

Ålesund kommune, Sandøy kommune, Skodje kommune og Ørskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 12

Tysfjord kommune, Narvik kommune og Ballangen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag 13

Tranøy kommune, Lenvik kommune og Berg kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 14

Askim kommune, Hobøl kommune, Eidsberg kommune og Trøgstad kommune slås sammen fra 1. januar 2020. Gitt lokal tilslutning inkluderes Spydeberg kommune i denne sammenslåingen. Dette kan gjøres av Kongen i statsråd i henhold til inndelingsloven.

Forslag fra Høyre:

Forslag 15

Bodø kommune og Steigen kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

5. Tilråding fra komiteen

Komiteens tilråding bokstav A unnateke romartalforslag XX og XXIV, vert fremma av ein samla komité. Bokstav A romartallsforslag XX vert fremma av medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Bokstav A romartalforslag XXIV vert fremma av medlemene frå Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Venstre. Bokstav B vert fremma av ein samla komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjere føl-

gjande

vedtak:

A.

I

Moss kommune og Rygge kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

II

Oppegård kommune og Ski kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

III

Nye Holmestrand kommune, som fra 1. januar 2018 vil bestå av nåværende Holmestrand kommune og Hof kommune, slås sammen med Sande kommune senest fra 1. januar 2020.

IV

Tønsberg kommune og Re kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

V

Bø kommune og Sauherad kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

VI

Lyngdal kommune og Audnedal kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

VII

Stavanger kommune, Rennesøy kommune og Finnøy kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

VIII

Forsand kommune og Sandnes kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

IX

Fjell kommune, Sund kommune og Øygarden kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

X

Radøy kommune, Lindås kommune og Meland kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XI

Os kommune og Fusa kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XII

Ullensvang kommune, Odda kommune og Jondal kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XIII

Voss kommune og Granvin kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XIV

Førde kommune, Naustdal kommune, Gaular kommune og Jølster kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XV

Selje kommune og Eid kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XVI

Fræna kommune og Eide kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XVII

Molde kommune, Midsund kommune og Nesset kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XVIII

Stordal kommune og Norddal kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XIX

Trondheim kommune og Klæbu kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XX

Roan kommune og Åfjord kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXI

Verran kommune og Steinkjer kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXII

Namdalseid kommune, Namsos kommune og Fosnes kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXIII

Kvalsund kommune og Hammerfest kommune slås sammen senest fra 1. januar 2020.

XXIV

Vågsøy kommune og Flora kommune slås sammen senes fra 1. januar 2020

B.

I

Aurskog-Høland kommune og Rømskog kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Akershus og Østfold justeres slik at den nye kommunen blir en del av Akershus fylke.

II

Asker kommune, Hurum kommune og Røyken kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Akershus og Buskerud justeres slik at den nye kommunen blir en del av Akershus fylke.

III

Drammen kommune, Nedre Eiker kommune og Svelvik kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Buskerud og Vestfold justeres slik at den nye kommunen blir en del av Buskerud fylke.

IV

Volda kommune og Hornindal kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane justeres slik at den nye kommunen blir en del av Møre og Romsdal fylke.

V

Snillfjord kommune blir delt i tre deler, og hver del blir lagt til andre kommuner.

Hemne kommune, del av Snillfjord kommune (Vennastranda) og Halså kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Hitra og del av Snillfjord kommune (Sundan/Hemnskjela) slås sammen fra 1. januar 2020.

Orkdal kommune, Agdenes kommune, Meldal kommune og del av Snillfjord kommune (Krokstadøra) slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Trøndelag og Møre og Romsdal justeres slik at den nye kommunen hvor Halså inngår, blir en del av Trøndelag fylke.

VI

Skånland kommune og Tjeldsund kommune slås sammen fra 1. januar 2020.

Fylkesgrensen mellom Troms og Nordland justeres slik at den nye kommunen blir en del av Troms fylke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 1. juni 2017

Helge André Njåstad

leiar og ordførar

VEDLEGG 1**Brev fra kommunal- og moderniseringsdepartementet v/ statsråd Jan Tore Sanner, datert 24. mai 2017****Vurdering av sammenslåing av kommunene Steigen og Bodø**

Jeg viser til brev 16. mai fra leder av Stortingets kommunal- og forvaltningskomite, hvor det bes om en faglig vurdering av en sammenslåing av Bodø og Steigen kommuner.

Bakgrunn:

Det har vært omfattende prosesser mellom kommunene i Salten, og 10. mai 2016 ble det underskrevet en intensjonsavtale mellom kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Saltdal, Steigen, Røst og Værøy. Steigen avholdt 13. juni 2016 en folkeavstemning hvor flertallet av innbyggerne sa nei til sammenslåing med en eller flere andre kommuner med Bodø som sentrum. Kommunestyret i Bodø vedtok 16. juni 2016 at kommunen er positiv til å slå seg sammen med en eller flere nabokommuner. Kommunestyret i Steigen la stor vekt på resultatet i folkeavstemningen da det 22. juni 2016 vedtok å ikke tilslutte seg intensjonsavtalen av 10. mai.

Høsten 2016 tok Bodø og Steigen opp dialogen om en sammenslåing, men de var ikke i mål med prosessene da Fylkesmannen i Nordland 29. september 2016 la fram sin tilråkning. Fylkesmannen ga her en sterk anbefaling til Steigen og Bodø om å gå i dialog og fatte nye vedtak innen de utsatte tidsfristene. Fylkesmannen pekte på at Steigen var en av flere kommuner som erkjenner sine utfordringer og hvor det etter fylkesmannens vurdering haster å finne en fremtidig løsning. Samtidig er det etter fylkesmannens vurdering fremforhandlet et løsningsalternativ gjennom gode prosesser som legger til rette for sammenslåing.

Steigen avholdt 16. januar 2017 ny folkeavstemning hvor innbyggerne sa nei til sammenslåing med Bodø. Basert på resultatet i folkeavstemningen vedtok Steigen i januar 2017 å avslutte prosessen.

Bodø kommune vedtok 9. februar 2017:

- *Bodø bystyre tar til etterretning at Steigen kommunestyre nå har sagt nei til sammenslåing.*
- *Bodø bystyre konkluderer med at det da ikke foreligger et grunnlag for å slå sammen kommunene på nåværende tidspunkt.*
- *Bodø kommune avslutter arbeidet med sammenslåing av Steigen og Bodø kommune.*

Steigen kommune valgte nylig å ta opp diskusjonen om sammenslåing med Bodø, og vedtok 10. mai 2017:

- *Steigen kommunestyre ber Stortinget om å fatte vedtak om sammenslåing av Steigen og Bodø kommuner med virkning fra 01.01.2019.*

Fylkesmannen i Nordland skriver i sin tilråkning at Steigen vurderes ikke å oppfylle målene om å være en bærekraftig og økonomisk robust kommune, og vil etter fylkesmannens vurdering ha utfordringer med å levere gode og likeverdige tjenester i tiden framover. Fylkesmannen vektlegger kommunens pressede økonomiske situasjon i sin vurdering, med en årlig ubalanse i driften på om lag 10 millioner kroner og et akkumulert underskudd per 1. januar 2016 på om lag 20 millioner kroner. Etter fylkesmannens vurdering gir det kommunen betydelige utfordringer både når det gjelder ordinær drift og muligheten til å håndtere uforutsette hendelser. I tillegg peker fylkesmannen på at kommunen har utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse i tjenesteproduksjonen. Små fagmiljøer og kompleksitet i krav til tjenestetilbudet gjør at nye oppgaver i stor grad vil måtte løses gjennom interkommunale samarbeidsordninger.

Fylkesmannen peker på at resultatet av kommunereformen ikke vil representere noen endring i evnen for Bodø til å fylle kommunens roller eller til å nå målene i reformen. Kommunens størrelse, kapasitet og kompetanse spiller en viktig rolle for omkringliggende kommuners evne til å nå sine roller, og fylkesmannen mener at kommunen også i fremtiden vil måtte ta et regionalt ansvar uavhengig av kommunestruktur.

Departementets vurdering:

Departementet viser til de lokale prosessene og fylkesmannens vurdering, og er positiv til en sammenslåing av Bodø og Steigen kommuner. Det fremstår som viktig og nødvendig for Steigen kommune å bli en del av en større enhet, slik at innbyggerne sikres gode og likeverdige tjenester også i fremtiden.

Fylkesmannen vektlegger i sin vurdering den økonomiske situasjonen i Steigen som en viktig begrunnelse for sammenslåingen.

Departementet vil peke på at en mer fremtidsrettet kommunestruktur i Salten over tid vil måtte inne-

bære at ytterligere kommuner går sammen med Bodø kommune. Dette er noe kommunene bør jobbe mot, noe også fylkesmannen peker på i sin tilråding.

Bodø kommune fattet et positivt vedtak om sammenslåing med en eller flere nabokommuner i juni 2016, men har ikke behandlet spørsmålet om sammenslåing med Steigen etter februar 2017. Departementets tolkning av vedtaket 9. februar er at Bodø stoppet prosessen på bakgrunn av nei-vedtaket i Steigen kommune. Bodø kommune har i brev 23. mai 2017 gjort departementet og Stortinget oppmerksom på at de selv tolker dette vedtaket som et nei til sammenslåing i kommunereformen.

Dersom Stortinget vedtar en sammenslåing i tråd med vedtaket fra kommunestyret i Steigen, legger departementet til grunn at Bodø som et ansvarlig regionsenter vil legge til rette for en sammenslåing som også sikrer innbyggerne i Steigen gode og likeverdige kommunale tjenester i fremtiden.

En sammenslåing av Bodø og Steigen vil være en del av kommunereformen, og vil være kvalifisert til å motta de økonomiske virkemidlene i kommunereformen.

VEDLEGG 2**Brev fra kommunal- og moderniseringsdepartementet v/ statsråd Jan Tore Sanner, datert 23. mai 2017****Vurdering av sammenslåing av Trøgstad kommune med Eidsberg, Hobøl, Askim og Spydeberg**

Jeg viser til brev 18. mai fra leder av Stortingets kommunal- og forvaltningskomite, hvor det bes om en faglig vurdering av en sammenslåing av Trøgstad kommune med Eidsberg, Hobøl, Askim og Spydeberg kommuner.

Bakgrunn:

Departementet foreslår i Prop. 96 S (2016-2017) at Eidsberg, Hobøl, Spydeberg og Askim kommuner slås sammen. 16. mai fattet kommunestyret i Trøgstad følgende vedtak:

For å kunne løse fremtidens utfordringer søker Trøgstad kommune om å få inngå som del av den nye kommunen i Indre Østfold med Askim, Eidsberg, Hobøl og Spydeberg.

Departementet gir med dette sin vurdering av saken.

Fylkesmannens tilrådning:

Fylkesmannen i Østfold gir i brev til departementet 18. mai 2017 et tillegg til sin tilrådning av 29. september 2016. Av tillegget fremgår det at fylkesmannen mener vedtaket i Trøgstad kommune legger til rette for at Stortinget kan vedta en sammenslåing i Indre Østfold bestående av de fem kommunene.

Fylkesmannen viser videre til sin tilrådning av 29. september 2016, hvor det legges vekt på at en stor kommune i Indre Østfold vil bidra til å nå reformens mål. En slik ny kommune vil utgjøre et regionalt tyngdepunkt, gi større fagmiljøer og økt sammenheng i samfunnsutviklingen.

I sin tilrådning til departementet 29. september 2016 skrev fylkesmannen i Østfold at Trøgstad har en kommunestørrelse som tilsier at kommunen i liten grad har grunnlag for fagmiljøer som kan utøve profesjonalitet, tilby bredde i tjenestetilbud og skape utvikling.

Fylkesmannens inntrykk er at de fire kommunene som allerede er omfattet av departementets forslag i Prop. 96 S (2016-2017) er positive til at Trøgstad nå ønsker å bli del av den nye kommunen.

Prosess:

I 2016 forhandlet seks kommuner i Indre Østfold frem et grunnlagsdokument som ble signert i april 2016. Det ble gjennomført innbyggerundersøkelser og folkeavstemning. I innbyggerundersøkelsen svarte 59 prosent at Trøgstad kommune burde bli med i en ny kommune dersom de andre Indre Østfold-kommunene slo seg sammen. I folkeavstemningen ble det flertall mot sammenslåing.

Kommunestyret i Trøgstad vedtok 22. juni 2016 å ikke slå seg sammen med andre kommuner, som følge av folkeavstemningen. I det samme vedtaket står det at en stor Indre Østfold kommune vil gi det beste grunnlaget for å skape en sterk og bærekraftig kommune som bedre kan løse kommunenes nåværende og framtidige oppgaver med god kvalitet for innbyggerne. I dette vedtaket ber Trøgstad også om at fylkesmannen tenker helhetlig på Indre Østfold og anbefaler en Indre Østfold kommune.

Fylkesmannen skriver i sin tilrådning av 29. september 2016 at kommunestyrets vedtak fra 22. juni ikke gir noen begrunnelse for at Trøgstad skal bestå som egen kommune, men at det i vedtaket heller konkluderes med at Trøgstad vil dra nytte av en sammenslåing.

Departementets vurdering:

Departementet viser til de lokale prosessene, fylkesmannens vurdering og positivt vedtak i kommunestyret i Trøgstad, og er positive til en sammenslåing mellom Trøgstad kommune og Hobøl, Askim, Spydeberg og Eidsberg kommuner. En slik sammenslåing vil gi en sterk kommune i Indre Østfold. Disse kommunene har i dag mye samarbeid og det er relativt korte avstander. En kommune bestående av de fem vil bidra til en mer helhetlig og hensiktsmessig areal- og samfunnsplanlegging i Indre Østfold. Fagmiljøene vil bli større og bidra til gode tjenester til innbyggerne. Kommunen vil kunne bli enda mer attraktiv for å tiltrekke seg god kompetanse, og vil kunne legge godt til rette for bedrifter og arbeidsplasser. Departementet mener derfor at Trøgstad kommune bør innlemmes i forslaget om sammenslåing av Eidsberg, Spydeberg, Hobøl og Askim, ved behandlingen i Stortinget i juni.

